

DUBLIN-PROSESSI

Dublin-menettelyn vaikutus turvapaikkaprosessiin Suomessa

Mari Kattainen

8/2018

Tiivistelmä

Tekijä Mari Kattainen	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK)/Amk20162
Julkaisun nimi Dublin-prosessi ja sen vaikutus turvapaikkaprosessiin Suomessa	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi Pekka Björk/ oikeustiede	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä Opinnäytetyöni käsittelee Dublin-prosessia ja sen vaikutusta turvapaikkaprosessiin Suomessa. Dublin-prosessi tarkoittaa sitä, kenen vastuulle turvapaikkahakemuksen käsittely kuuluu. Turvapaikanhakijan hakemusta vastaanottaessa selvitetään, onko henkilö jättänyt turvapaikkahakemuksen tai rekisteröinyt itsensä johonkin toiseen Dublin-sopimuksen maahan. Dublin-sopimukseen kuuluvia maita ovat Euroopan Unionin jäsenmaat sekä Norja, Sveitsi, Islanti ja Liechtenstein. Vuonna 2003 tuli käyttöön Euroopan maiden yhteinen Eurodac-järjestelmä, johon jokaisen turvapaikanhakijan sormenjäljet tallennetaan. Eurodac-järjestelmän avulla pystytään muun muassa selvittämään, onko turvapaikanhakija rekisteröity jossakin toisessa maassa. Eurodac-järjestelmään tallennetaan kaikki yli 14-vuotiaiden turvapaikanhakijoiden sormenjäljet. Sormenjäljet säilyvät järjestelmässä kymmenen vuotta. Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda sitä lukevalle kuva siitä mikä on Dublin-prosessi ja miten se näkyy eri viranomaisten toiminnassa. Jokainen haastattelija on antanut oman näkemyksensä siitä, miten Dublin vaikuttaa Suomeen heidän näkökulmastaan. Opinnäytetyötä varten on haastateltu komisariota Vantaan ulkomaalaispoliisista, tutkinnanjohtajaa Rajavartiolaitokselta sekä johtoa Maahanmuuttoviraston Dublin-yksiköstä. Haastatteluista sain paljon käytännön lisätietoa teoriaosuuden tueksi. Turvapaikanhakijoiden suuri määrä vuonna 2015 vaikutti työmäärään, sillä näin suureen määrään ei ollut varauduttu. Tämä vaikuttaa Dublin-prosessiin, sillä moni turvapaikkaprosessissa ollut on lähtenyt muualle Eurooppaan ja nyt heitä palautetaan takaisin Suomeen. Suomessa käytetään Dublin-tapausten kohdalla säilöönottoa tapauksen niin vaatiessa. Dublin-prosessi työllistää viranomaisia paljon. Poliisi on melkein joka päivä lentokonetta vastassa. Rajavartiolaitosta Dublin-tapaukset työllistävät maahan tulevien osalta. Maahanmuuttovirasto kertoo, että aikaisemmin Suomi teki paljon pyyntöjä muihin maihin, mutta nyt Suomi on ruvennut saamaan todella paljon pyyntöjä muilta mailta. Noin puolet turvapaikanhakijoista, joista on tehty Dublin-palautuspyynnöt Suomeen,	

saapuvat lopulta takaisin Suomeen.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen mukaan Dublin-prosessia pitäisi myös muuttaa, sillä se ei pysty käsittelemään näin suuria turvapaikanhakija määriä, kuin viime vuosina on tullut. Maahanmuuttovirasto sanoo myös, että valitusprosessit ovat erittäin pitkiä, jolloin se Dublin-prosessi ei toimi kriisitilanteissa.

Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
45	8/2018	Amk2016ONT
Avainsanat		
Turvapaikka, Turvapaikanhakija, Dublin-sopimus, Schengen-alue		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
1.1	Tutkimuskysymys	6
1.2	Tutkimusmenetelmä	7
2	DUBLIN-MENETTELY.....	8
2.1	Maat Dublin-prosessissa.....	9
2.2	Miten Dublin-prosessi etenee?	11
2.3	Vastuunmääritys perusteet	11
2.3.1	Perhemenettely	12
2.3.2	Oleskelulupa.....	13
2.3.3	Viisumi.....	13
2.4	Eurodac-sormenjälkirekisteri	14
2.5	Dublin III.....	17
2.6	Siirtojärjestelmä.....	17
2.7	Turvapaikkapuhuttelu.....	17
2.8	Terveystila.....	18
2.9	Säilöönotto.....	19
2.10	IOM	20
3	KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	21
4	MUIDEN MAIDEN SUOMEEN PALAUTUS.....	23
4.1	Palautuksen epäonnistuminen	23
4.2	Suomen vastuu	24
5	SUOMEN PALAUTUS MUIHIN MAIHIN	24
5.1	Poikkeukset Suomessa	25
5.2	Palautusten epäonnistuminen	25
6	PALAUTUKSET DUBLIN-MAISSA.....	26
7	POLIISIN JA RAJAVARTIOLAITOKSEN ROOLI TURVAPAIKKAPROSESSISSA	27
8	HAASTATTELUT	27
8.1	VANTAAN ULKOMAALAISSPOLIISI	27
8.1.1	Prosessi.....	28
8.1.2	Dublin-sopimuksen valvominen	28
8.1.3	Perhesiteet tai oleskeluluvat toisessa maassa.....	29
8.1.4	Dublin-siirtojen ajat	29

8.1.5	Charter-lennot	30
8.1.6	Palautus	30
8.1.7	Henkilöt ilman henkilöllisyysasiakirjoja	31
8.1.8	Kuinka nopeasti poisto tapahtuu	32
8.1.9	Palautukset jäissä johonkin maahan?	32
8.1.10	Dublin 4-asetus	32
8.1.11	Väärinymmärrykset Dublinista	32
8.1.12	Miten Dublin-prosessi vaikuttaa Suomeen?	33
8.2	RAJAVARTIOLAITOS.....	33
8.2.1	Dublin-tapausten vastaanotto.....	33
8.2.2	Lähtevät Dublin-palautukset	34
8.3	MAAHANMUUTTOVIRASTO.....	35
8.3.1	Dublin-sopimuksen valvonta	36
8.3.2	Perhesiteiden tarkistus.....	36
8.3.3	Jäissä olevat palautukset	36
8.3.4	Miten vaikuttaa Suomeen?.....	36
9	POHDINTA.....	37
	LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Maahanmuutto Suomeen ja ympäri Eurooppaa sekä turvapaikka-asiat ylipäätään ovat olleet tiiviisti esillä uutisissa ja ihmisten keskusteluissa viime vuosina. Vuonna 2015 Eurooppaan alkoi tulla suuria määriä turvapaikanhakijoita. Myös Suomeen alkoi tulla suuria määriä turvapaikanhakijoita, jolloin Suomi eikä varmasti myöskään koko Eurooppa ollut varautunut tällaiseen määrään.

Sain opinnäytetyön aiheen ollessani Vantaan poliisiasemalla työharjoittelussa ja pyysin aihetta ulkomaalaispoliisista. Halusin tehdä jostakin aiheesta, mikä liittyy ulkomaalaisasioihin, sillä ne kiinnostavat minua. Aiheena Dublin-prosessi on ajankohtainen sekä siitä on mielestäni myös vielä liian vähän tietoa muualla kuin lehtien artikkeleissa.

Kun olen keskustellut ihmisten kanssa opinnäytetyöni aiheesta, suurin osa ei tiedä mikä Dublin-prosessi on ja miten se vaikuttaa Suomeen. Dublin-prosessista on puhuttu välillä myös uutisissa ja sitä kautta monille on tullut väärä kuva, mitä Dublin-prosessi oikeastaan tarkoittaa.

Dublin-prosessi tarkoittaa sitä, että sillä määritellään, mikä maa on vastuussa kenestäkin turvapaikanhakijasta. Jos henkilö on rekisteröinyt itsensä johonkin sopimusmaahan tai jättänyt johonkin sopimusmaahan turvapaikkahakemuksen, on tämä maa vastuussa turvapaikanhakijasta.

Dublin-prosessia ei ole tehty käsittelemään näin suuria massoja turvapaikanhakijoita, kuin niitä tuli vuonna 2015. Vuonna 2016 turvapaikanhakijoiden määrät rauhoittuivat hieman, joten Dublinin käyttö onnistui paremmin.

Opinnäytetyössäni haastattelin Vantaan poliisilaitoksen ulkomaalaispoliisin komisariota, Rajavartiolaitoksen tutkinnanjohtajaa sekä Maahanmuuttoviraston Dublin-yksikön johtoa. Sain heiltä kattavan kuvan mikä on heidän yksikkönsä rooli Dublin-prosessissa ja kuinka se vaikuttaa viranomaisten työhön. He kertoivat myös Dublin-prosessin ongelmakohtia sekä miten Dublin-prosessi toimii heidän näkökulmastaan.

1.1 Tutkimuskysymys

Opinnäytetyössä tutkitaan Dublin-prosessia ja sen vaikutusta turvapaikkaprosessiin Suomessa. Dublin-sopimus tarkoittaa sitä, että Euroopan Unionin jäsenmaat sekä Norja, Sveitsi, Islanti ja Liechtenstein ovat sopineet, että turvapaikanhakijan jättämä hakemus käsitellään vain yhdessä maassa. Tätä vastuunmäärittämistä kutsutaan Dublin-prosessiksi.

Dublin-sopimuksen mukaan vastuu kuuluu sille maalle, johon turvapaikanhakija on ensimmäisenä jättänyt turvapaikkahakemuksen tai sormenjälkensä. Dublin-sopimuksessa myös se maa on vastuussa, joka on myöntänyt turvapaikanhakijalle viisumin, oleskeluluvan tai hänellä on perheenjäseniä maassa. Vastuunmäärittämisestä käsitellään myöhemmin tässä opinnäytetyössä.

Kyseinen maa on velvollinen ottamaan turvapaikanhakijan takaisin ja käsittelemään hänen turvapaikkahakemuksensa. Se maa, joka pyytää turvapaikanhakijan takaisinottoa, on velvollinen esittämään perusteen miksi kyseisen maan pitäisi ottaa hänet takaisin ja huolehtia siirrosta.

Tutkimuskysymys on mikä on Dublin-prosessi ja mikä on sen vaikutus turvapaikkaprosessiin Suomessa. Opinnäytetyössä tutkitaan mitä hyviä ja huonoja puolia Dublin-prosessissa on käytännön työssä poliisissa, Rajavartiolaitoksella ja Maahanmuuttovirastossa. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää teorian ja haastatteluiden avulla vastaukset muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä asioita Dublin-prosessissa on otettava huomioon?
- Mikä vaikutus niillä on Dublin-prosessin sujuvuuteen?

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla teorian ja asiantuntijahaastatteluiden avulla, mitä Dublin-prosessi tarkoittaa ja mikä on sen vaikutus turvapaikkaprosessiin. Dublin-prosessissa on todella vähän tietoa kirjallisuudessa ja moni ei edes tiedä mikä se on. Tämän vuoksi halusin teoria-aineiston tueksi asiantuntijahaastatteluita, joista saan työhöni sellaisia käytännön näkemyksiä asioista, joita kirjallisuudessa ei ole saatavilla. Tämä opinnäytetyö antaa lukijalleen selvän kuvan siitä, mitä Dublin-prosessi pitää sisällään ja miten sen toiminta näkyy Suomessa turvapaikkaprosessissa.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Teoriaosuuteen olen kerännyt tietoa tutkimalla erilaisia lähteitä. Suomenkielistä kirjallisuutta Dublinista on hyvin vähän. Olen käyttänyt artikkeleita, joissa myös asiantuntijat kuvaavat Dublin-prosessia. Olen myös hyödyntänyt erilaisia aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä ja graduja omassa opinnäytetyössäni. Haastattelin kolmea asiantuntijaa tukemaan teoriaosuutta opinnäytetyössä.

Valitsin tämän tutkimusmenetelmän, sillä minulla oli hyvät haastateltavat tiedossa. Koin myös, että en saa yhtä luotettavaa tutkimusta, jos haastattelen esimerkiksi yksittäisiä poliisimiehiä tai teen kyselylomakkeen monelle henkilölle yhdessä tai useammassa organisaatiossa. Nämä kolme haastateltavaa työskentelevät Dublin-prosessin kanssa päivittäin, joten he tietävät parhaiten mikä Dublin-prosessi on ja miten se vaikuttaa turvapaikkaprosessiin Suomessa.

Teemahaastattelu on suosituin tapa kerätä informaatiota Suomessa. Teemahaastattelu tarkoittaa eräänlaista keskustelua, joka tapahtuu tutkijan ehdoilla ja hänen aloitteestaan. Teemahaastattelussa henkilö saa kertoa omia kokemuksiaan kyseisestä asiasta sekä kertoa mielipiteensä. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin, Aaltola, Juhani & Aarnos, Eila & Grönfors, Martti & Eskola, Jari & Hakala, Juha T. & Heikkinen, Hannu L. T. & Niikko, Anneli & Ropo, Eero & Saarela-Kinnunen, Maria & Siekinen, Kirsi & Syrjälä, Leena & Valli, Raine & Vastamäki, Jaana & Åhlberg, Mauri, 24-26.)

Teemahaastattelun aihepiirit on etukäteen määritelty, mutta haastattelusta puuttuu tarkat kysymykset ja järjestys. Kaikki aihepiirit käydään haastateltavan kanssa läpi, mutta järjestys ja laajuus vaihtelevat haastatteluiden välillä. Haastattelijalla on tukilista asioista, mutta ei niin sanottuja valmiita kysymyksiä. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin, Aaltola ym. 26-27.)

Haastattelututkimusta tehdessä saa myös varmuuden siitä, että saa haastattelun varmasti, jos saa sovittua, että kyseinen asiantuntija antaa haastattelun. Myös toinen etu on juuri se, että tutkija saa itse valita, ketkä asiantuntijat hän valitsee kyseiseen tutkimukseensa. (Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli, 76.)

Olen tehnyt yhden asiantuntijahaastattelun teemahaastattelun avulla. Tein haastattelun kasvotusten äänittämällä sen. Kaksi muuta haastattelua tein sähköpostin välityksellä, sillä näin he sen halusivat tehdä ne. Nämä haastattelut olivat kyselyhaastatteluita teemahaastattelun tapoja noudattaen. Teemahaastatteluissa ei välttämättä käytetä valmiiksi tehtyjä kysymyksiä, vaan teemoja joista keskustellaan. Siksi minulla ei ole valmista pohjaa kysymyksistä opinnäytetyön liitteenä. Myös sähköpostihaastatteluissa on annettu mahdollisuus kertoa aihealueesta omin sanoin eikä valmiiden kysymysten mukaan.

Olen purkanut haastattelut niin, että jokainen haastattelu on yksi kokonaisuus. Lopuksi olen kerännyt kaikista haastatteluista tärkeimmät kohdat ja analysoinut niitä Pohdinta-kappaleessa.

Asiantuntijoita haastatellaan siksi, että heiltä oletetaan saatavan tietoa tutkittavasta aiheesta. Asiantuntijuus ei ole kyky tai ominaisuus vaan se määrittyy, miten henkilö tekee työnsä ja on vuorovaikutuksessa ammatillisten asemien kautta. (Tutkimushaastattelun käsikirja, Alastalo, Marja & Åkerman, Maria & Vaittinen, Tiina, 214-229.)

2 DUBLIN-MENETTELY

Euroopan Unionissa oli tavoiteltu yhtenäistä maahanmuuttopolitiikkaa. Vuonna 1990 allekirjoitettiin Dublin-sopimus, jolla sovittiin se, että henkilön turvapaikka-asia käsitellään vain yhden kerran yhdessä maassa. Tällä varmistetaan se, että henkilö hakisi turvapaikkaa vain yhdestä sopimuksen tehneestä maasta. Kuitenkin yhtenäisen maahanmuuttopolitiikan luominen itsessään alkoi oikeastaan vasta 2000-luvulla, jolloin yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä nousi Euroopan Unionin sopimusten ja ohjelmien tavoitteeksi. (Poliisin ja rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö, 20.7.2018.)

Dublin-järjestelmä on Euroopan Unionin maiden sekä neljän muun maan sopimus siitä, kenen vastuulle turvapaikanhakijat kuuluvat. Dublin-menettely tarkoittaa siis sitä, että jos turvapaikanhakija on hakenut turvapaikkaa ensin esimerkiksi Suomesta ja hakee tämän jälkeen toisen kerran jostakin muusta maasta, niin hänet palautetaan Suomeen. Vain yksi maa Euroopan Unionissa on vastuussa kustakin turvapaikanhakijasta. Jos turvapaikanhakija yrittää hakea turvapaikkaa jostakin muusta maasta ja hänen sormenjälkensä löytyy Suomesta, palautetaan hänet Suomeen. Sama tapahtuu toisinpäin. Suomi tutkii aina ensin, voiko hakija kuulua jollekin toiselle maalla. Tätä sääntöä

noudattavat kaikki Euroopan Union maat sekä Norja, Islanti, Sveitsi ja Liechtenstein. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Monissa uutisissa väitetään, että Dublin-sopimus tarkoittaa sitä, että turvapaikanhakijan on jätävä siihen maahan, johon hän saapuu ensimmäisenä. Tämä tarkoittaisi myös sitä, että kyseinen maa olisi vastuussa kyseisestä turvapaikanhakijasta. Tämä on kuitenkin väärä tieto. Turvapaikanhakijan pitää rekisteröityä kyseiseen maahan ja jättää sormenjälkensä kyseiseen maahan. Dublin-sopimus velvoittaa vain valtioita ja viranomaisia, ei turvapaikanhakijoita. Turvapaikanhakijan ei siis tarvitse hakea turvapaikkaa ensimmäisestä maasta johon hän saapuu. (Yle: ”Dublin-asetuksen mukaan turvapaikanhakijan pitää rekisteröityä ja hänen asiansa käsitellä siinä EU-maassa, johon hän saapuu ensimmäisenä”, 19.6.2018.)

2.1 Maat Dublin-prosessissa

Dublin-vastuu turvapaikanhakijasta ei ole aiemmin juuri koskenut Suomea. Vuonna 2016 Suomelle alkoi tulla pyyntöjä ottaa turvapaikanhakijoita Suomeen Dublin-palautuksina. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun monen turvapaikanhakijan ensimmäinen rekisteröitymispaikka oli pohjoinen Suomi. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Euroopan Union rajavaltiot kuten Italia, Kreikka ja Unkari kärsivät eniten Dublin-sopimuksesta. Näiden maiden kautta kulkee paljon turvapaikanhakijoita ja he rekisteröityvät niihin maihin. Suomi on myös voinut lähettää paljon hakijoita näihin maihin Dublin-sopimukseen perustuen. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Kuva 1.

Dublin maat:

Euroopan Unionin maat: Itävalta (AT), Belgia (BE), Bulgaria (BG), Kroatia (HR), Kypros (CY), Tšekki (CZ), Tanska (DK), Viro (ET), Suomi (FI), Ranska (FR), Saksa (DE), Kreikka (EL), Unkari (HU), Irlanti (IE), Italia (IT), Latvia (LV), Liettua (LT), Luxemburg (LU), Malta (MT), Alankomaat (NL), Puola (PL), Portugali (PT), Romania (RO), Slovakia (SK), Slovenia (SI), Espanja (ES), Ruotsi (SE), IsoBritannia (UK)

Lisämaat:

Norja (NO), Islanti (IS), Sveitsi (OH), Liechtenstein (LI)

Lähde: Murhapaikanhakijoiden luvattu maa?, 21.6.2018.

2.2 Miten Dublin-prosessi etenee?

Turvapaikanhakija ilmoittautuu poliisille Suomessa. Poliisi ottaa turvapaikanhakijalta sormenjäljet ja lähettää vertailupyynnön Eurodac-rekisteriin. Euroopan Unionilla on EU:n laajuinen tietokanta, Eurodac-tietokanta, johon tallennetaan turvapaikanhakijoiden ja laittomien maahantulijoiden sormenjäljet. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Jos rekisteristä tulee osuma, keskusrikospoliisissa oleva asiantuntija varmistaa, että sormenjäljet ovat yhteensopivat. Jos ne ovat yhteensopivat, Suomi tekee kyseisellä maalla pyynnön ottaa hakija takaisin. Pyyntöön pitää vastata pian, kahdessa-neljässä viikossa. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Jos osumia ei tule ja kyseessä on turvapaikanhakijan ensimmäinen turvapaikkahakemus, jolloin Suomi selvittää, onko jokin muu maa myöntänyt turvapaikanhakijalle viisumin tai oleskeluluvan Euroopan Unionin alueella. Suomi tutkii myös sen, onko turvapaikanhakijalla merkittäviä perhesiteitä muissa maissa. Jos merkittäviä perhesiteitä löytyy muista maista, Suomi tekee kyseiselle maalle pyynnön vastaanottaa turvapaikanhakija. Kyseisen maan pitää vastata pyyntöön yhden-kahden kuukauden kuluessa. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Jos mitään vastuuperusteita ei löydy, mutta pystytään jollakin tavalla todistamaan, että turvapaikanhakija on tullut jonkun maan kautta Suomeen, on se maa vastuussa turvapaikanhakijasta. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

2.3 Vastuunmääritys perusteet

Dublin-sopimukseen kuuluvien maiden tulee ottaa kaikki kolmannen maan ja paperittomien henkilöiden turvapaikkahakemukset, jos he niin haluavat. Perusteet, joilla määritellään hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio:

- 1) Jos alaikäinen henkilö hakee kansanvälistä suojelua ja hänellä on perhettä jossakin jäsenmaassa, vastaa tämä maa hakemuksen käsittelystä. Jos henkilöllä ei ole perhettä muussa jäsenmaassa, vastaa se maa hakemuksesta, johon se on jätetty
- 2) Jos hakijalla on perhettä, joka oleskelee laillisesti kyseisessä jäsenmaassa, käsittelee tämä jäsenmaa hakemuksen hakijan näin halutessaan
- 3) Se jäsenmaa, jossa hakijalla on perheenjäsen, on vastuussa hakemuksesta hakijan näin halutessa, vaikka perheenjäsenen hakemusta ei olisi vielä käsitelty

- 4) Jos moni samasta perheestä hakee eri jäsenmaissa turvapaikkaa, on se maa vastuussa, josta suurin osa perheestä on hakenut turvapaikkaa. Muussa tapauksessa vastuussa on se jäsenmaa, josta perheen vanhin on hakenut turvapaikkaa
- 5) Jos hakijalla on jo oleskelulupa tiettyyn jäsenmaahan, on se maa vastuussa hakemuksen käsittelystä
- 6) Se jäsenmaa, joka on myöntänyt turvapaikanhakijalle viisumin, on vastuussa hakemuksen käsittelystä
- 7) Jos viisumeita tai oleskelulupia on monia eri jäsenmaihin, vastaa se maa hakemuksen käsittelystä, joka on myöntänyt pisimpään voimassa olevan viisumin. Jos viisumit ovat samanlaisia, hakemuksen käsittelee se jäsenmaa, jonka viisumi päättyy viimeisenä. Jos viisumit ovat erilaisia, käsittelee se maa hakemuksen, jonka viisumi päättyy viimeisenä
- 8) Oleskeluluvan tai viisumin myöntänyt jäsenmaa on vastuussa hakemuksesta, vaikka olisi ilmennyt, että lupa on myönnetty väärillä henkilötiedoilla
- 9) Jos katsotaan, että hakija on tullut laittomasti rajan yli tiettyyn jäsenmaahan, on se maa vastuussa hakemuksen käsittelystä vuoden ajan siitä hetkestä eteenpäin kuin laitton rajanylitys on tapahtunut
- 10) Maa, johon hakijalla ei ole viisumipakkoa, vastaa hakemuksen käsittelystä, jos hakija sinne saapuu. Jos kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö tekee hakemuksen toiseen maahan, missä ei ole viisumipakkoa, vastaa tämä maa käsittelystä
- 11) Jos kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton jättää hakemuksen lentokentän kansainvälisellä kauttakulkualueella, on tämä jäsenmaa vastuussa hakemuksesta. (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, 7.7.2018.)

2.3.1 Perhemenettely

Jos useat perheenjäsenet jättävät kansainvälistä suojelua koskevat hakemuksen samassa jäsenmaassa samanaikaisesti tai läheisinä ajankohtina, voidaan vastuussa olevan jäsenmaan määrittely toteuttaa samanaikaisesti. Vastuussa tässä tapauksessa on se, joka on velvollinen ottamaan suurimman osan heistä. Muussa tapauksessa vastuussa on se jäsenmaa, joka on ottanut vanhimman hakijan hakemuksen vastaan. (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, 11 artikla, 18.9.2018.)

Perheenjäsenellä tarkoitetaan turvapaikanhakijan aviopuolisoa tai vakituista avopuolisoa, jos avopuolisoita kohdellaan avioparina jäsenmaan lakien mukaan tai alaikäisiä lapsia, jotka ovat syntyneet avioliitossa tai sen ulkopuolella tai on lain mukaan adoptoitu. Perheenjäsenellä tarkoitetaan myös alaikäisen turvapaikanhakijan isää, äitiä tai muuta aikuista, joka on vastuussa turvapaikanhakijasta. (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/201, 2 artikla, 10.9.2018.)

Sukulaisella tarkoitetaan turvapaikanhakijan aikuista setää, tättä tai isovanhempaa, joka oleskelee jonkun jäsenmaan alueella. Ei ole väliä, onko turvapaikanhakija syntynyt avioliitossa tai avoliiton ulkopuolella tai onko hänet adoptoitu lain mukaan (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/201, 2 artikla, 10.9.2018.)

Alaikäisellä ilman huoltajaa olevalla henkilöllä on oltava edustaja, joka auttaa häntä kaikissa turvapaikka-asioissa. Arvioitaessa lapsen etua, pitää huomioida perheen yhdistämisen mahdollisuus, lapsen hyvinvointi, turvallisuus sekä hänen näkemyksensä ikäänsä ja kehitykseensä nähden. (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, 6 artikla, 10.9.2018.)

2.3.2 Oleskelulupa

Oleskeluluvalla tarkoitetaan jäsenmaan antamaan asiakirjaa, jonka perusteella henkilöllä on oikeus oleskella jäsenmaan alueella (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/201, 2 artikla, 10.9.2018). Jos henkilö tulee Suomeen Euroopan Unionin ulkopuolelta yli 90 päiväksi, on hänen haettava oleskelulupaa. Hakemus oleskeluluvasta pitää jättää itse henkilökohtaisesti. Jatko-oleskelulupa on haettava ennen kuin vanhan oleskeluluvan aika umpeutuu. (Oleskelulupa, 16.9.2018.)

Jos turvapaikanhakijalla on voimassa oleva oleskelulupa toiseen jäsenmaahan, on tämä maa vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/201, 12 artikla, 10.9.2018).

2.3.3 Viisumi

Viisumi on maahantulolupa, joka myönnetään lyhytaikaista ja tilapäistä oleskelua varten. Viisumi on tarkoitettu enintään 90 kestävää vierailua varten tarkoitettu maahantulolupa. Schengen-sopimuksen tehneet jäsenmaat ovat yhteisesti päättäneet siitä, minkä maiden

kansalaisilta he vaativat viisumin. Jokainen Schengen-sopimuksen tehnyt maa saa kuitenkin itse päättää, mitkä passit ja muut henkilöllisyyttä osoittavat matkustusasiakirjat he hyväksyvät minkäkin maan kansalaiselta. (Viisumi Suomeen, 16.9.2018.)

Suomeen tullessa, viisumi pitää hake Suomen edustustosta tai sen osoittamasta viisumikeskuksesta. Joissakin tapauksissa Suomen viisumin voi myöntää toinen Schengen-maa, jolloin viisumia haetaan sen maan edustustosta. (Viisumi Suomeen, 16.9.2018.)

Viisumia hakiessa passin tulee olla myönnetty viimeisen kymmenen vuoden aikana ja sen pitää olla voimassa kolme kuukautta matkan jälkeen. Viisumihakemus pitää jättää edustustoon viimeistään 15 päivää ennen suunniteltua matkaan, mutta aikaisintaan kolme kuukautta ennen matkaa. (Viisumi Suomeen, 16.9.2018.)

Viisumeita on erilaisia:

- Kertaviisumi: yhtä matkaa varten tarkoitettu viisumi, joka on voimassa 90 päivää 180 päivän ajanjaksolla.
- Keksikertaviisumi: kahteen maahan tuloon oikeuttava viisumi, joka on voimassa 90 päivää 180 päivän ajanjaksolla.
- Monikertaviisumi: oikeuttaa saapumaan maahan useasti, mutta oleskelujen yhteenlaskettu aika saa olla yhteensä 90 päivää 180 päivän ajanjaksolla. Viisumi on voimassa viisi vuotta
- Lentokentän kauttakulkuviisumi: oikeuttaa kulkemaan lentokentän kansainvälisen alueen kautta kansainvälisen lennon välilaskun aikana. Näitä maita ovat muun muassa Afganistan, Ghana, Irak ja Somalia. (Viisumi Suomeen, 16.9.2018.)

2.4 Eurodac-sormenjälkirekisteri

Euroopan yhteiseen turvapaikkapolitiikkaan vaikutti kaksi asiaa. Ensimmäinen turvapaikkahakemusten vastaanotto oli jakautunut epätasaisesti maiden välillä ja toiseksi rajavalvonta ei ollut sillä tasolla, jolla sen pitäisi olla. Ratkaisuna ongelmaan tehtiin päätös Euroopan alueen yhteisestä tietojärjestelmästä vuonna 1991. Eurodac-järjestelmä saatiin kuitenkin toimintaan vasta 2003. (Eurodac-tietojärjestelmä osana laajempaa Dublin-järjestelmää informatiivisten perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta, 3.9.2018.)

Järjestelmä perustettiin Neuvoston asetuksella (EY) N:o2725/200 (Eurodac-asetus) Asetuksen 1.artiklan mukaan. Asetuksen tarkoitus oli määrittää se maa, joka on vastuussa turvapaikanhakijan hakemuksen käsittelystä. Neuvosto oli sitä mieltä, että rajan ylittävien henkilöiden sormenjäljet ovat henkilöllisyyttä määrittäessä tärkeä asia. (Eurodac-tietojärjestelmä osana laajempaa Dublin-järjestelmää informatiivisten perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta, 3.9.2018.)

Tämän järjestelmän seurauksena kansalaisjärjestöt huolestuivat siitä, miten sormenjälkien kerääminen järjestelmiin vaikuttaisi oikeudellisesti ja eettisesti kyseisiin henkilöihin. Komissio onkin kehittänyt tätä järjestelmää ja vastaa siitä ja sen tiedonsiirron turvallisuudesta. (Eurodac-tietojärjestelmä osana laajempaa Dublin-järjestelmää informatiivisten perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta, 3.9.2018.)

Rekisterissä on kaikkien yli 14-vuotiaiden sormenjäljet, jotka on tallennettu rekisteriin 15.1.2003 jälkeen (Milloin hakemusta ei käsitellä Suomessa? 19.6.2018). Turvapaikanhakijan sormenjäljet säilyvät Eurodac-tietokannassa 10 vuotta. Jos henkilö on tullut laittomasti Euroopan Union alueelle, mutta hän ei ole hakenut turvapaikkaa, säilyvät sormenjäljet vain puolitoista vuotta järjestelmässä. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018). Suomessa Eurodac-järjestelmää käyttävät poliisi, Rajavartiolaitos sekä Maahanmuuttovirasto (EU-maat ottavat käyttöön Eurodac-järjestelmän, 3.9.2018).

Tämä rekisteri on sitä varten, että pystytään selvittämään nopeammin, mikä maa on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä. Kun turvapaikanhakija hakee turvapaikkaa jostakin jäsenmaasta, se näkyy Eurodac-järjestelmästä. (Milloin hakemusta ei käsitellä Suomessa? 19.6.2018). Suomella ei välttämättä ole perusteita esittää toisille jäsenvaltioille pyyntöä ottaa turvapaikanhakija takaisin Dublin-asetuksen nojalla, jos kansainvälisissä järjestelmissä ei ole tietoja hakijasta (Milloin hakemusta ei käsitellä Suomessa?, 19.6.2018).

Tieto siitä, että turvapaikanhakija on käynyt toisessa valtiossa tai kulkenut jonkun toisen valtion läpi, ei riitä perusteeksi palauttaa henkilöä toiseen maahan. Jos henkilö on ollut laittomasti toisessa maassa, on se voitava todistaa ja kyseessä on oltava yli viiden kuukauden oleskelu kyseisessä maassa. (Milloin hakemusta ei käsitellä Suomessa? 19.6.2018.)

Maahanmuuttovirasto selvittää yhteisistä eurooppalaisista rekistereistä, löytyykö niistä kyseistä henkilöä. Rikokset toisissa jäsenmaissa ei näy Eurodac-järjestelmässä. Kuitenkin, jos henkilö on tehnyt rikoksia muissa jäsenmaissa, voi olla, että henkilölle on kirjattu maahantulokielto tai etsintäkuulutus Euroopan yhteiseen Schengen-tietojärjestelmään. Monesti henkilö voi myös esiintyä väärillä henkilötiedoilla eri maissa, jolloin näitä rikoksia ei nähdä Suomessa järjestelmistä. (Erikoinen epäkohta – turvapaikkahakemusten käsittelijät eivät pääse muiden maiden rikosrekistereihin, 3.9.2018.)

Jos turvapaikkaa hakeva henkilö tekee rikoksia Suomessa, niin se ei välttämättä myöskään näy muissa jäsenmaissa, kun hän hakee niistä maista turvapaikkaa. Tämä ei myöskään tarkoita, että Suomi olisi automaattisesti vastuussa kyseisen henkilön turvapaikkahakemuksesta. (Erikoinen epäkohta – turvapaikkahakemusten käsittelijät eivät pääse muiden maiden rikosrekistereihin, 3.9.2018.)

Jäsenmaiden tulee tallentaa laittomasti ylittävien ulkomaalaisten sormenjäljet maiden ulkorajalla. Kuitenkaan niiden, jotka oleskelevat laittomasti maassa, ei sormenjälkiä tarvitse tallentaa. Komissio pohtii, että sormenjälkiä voitaisiin hyödyntää myös lainvalvontatarkoituksiin sekä laittoman maahantulon torjuntaan. (Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle Dublinin yleissopimukseen perustuvan järjestelmän arviointi, 6.6.2007 KOM (2007) 299 lopullinen, 11, 4.9.2018.)

Eurodac-järjestelmän tietojen säilyttämisaikaksi on ehdotettu kymmenen vuotta niiden henkilöiden osalta, jotka sijoitetaan ja viisi vuotta niiden henkilöiden osalta, joita harkitaan uudelleensijoitettaviksi, mutta lopulta ei kuitenkaan sijoiteta. Kuitenkin tuota kymmentä vuotta pidetään pitkänä aikana, koska tallennettuja tietoja tulisi säilyttää vain niin kauan kuin on välttämätöntä. Kun mietitään säilyttämisaikaa, tulee huomioida myös se, että mitä pidemmän aikaa tietoja säilytetään, sitä tarkempi pitää olla tietoturva, rekisteröidyn oikeusturvasta sekä tietojen käytön valvonnasta. (Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Eurodac-rekisteri) – U 30/2016 vp - UJ 9/2017 vp, 16.9.2018.)

Eurodac-asetuksen 18 artikla turvaa sen, että henkilöllä on häntä rekisteröitäessä oikeus tutustua häntä itseään koskeviin järjestelmissä oleviin tietoihin. Hänellä on oikeus myös kertoa, jos jokin tieto on väärin. Kun henkilöä rekisteröidään, tulee hänelle kertoa, miksi näin tehdään ja miksi henkilöllä on velvollisuus suostua sormenjälkien ottamiseen.

(Eurodac-tietojärjestelmä osana laajempaa Dublin-järjestelmää informatiivisten perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta, 3.9.2018.)

2.5 Dublin III

Tämä asetus korostaa perheenyhdistämisen periaatteita. Jos turvapaikanhakija on alaikäinen, tulee hänen hakemuksensa käsitellä siinä maassa, jossa hänen huoltajansa tai muu perheenjäsen oleskelee laillisesti. Euroopan Unionin tuomioistuin päätti vuonna 2013, että jos alaikäinen turvapaikanhakija hakee yksin turvapaikkaa, on toimittava lapsen edun mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että hakijaa ei välttämättä palauteta siihen maahan, josta hän on ensimmäisenä hakenut turvapaikkaa. (Yle: ”Dublin-asetuksen mukaan turvapaikanhakijan pitää rekisteröityä ja hänen asiansa käsitellä siinä EU-maassa, johon hän saapuu ensimmäisenä”, 19.6.2018.)

2.6 Siirtojärjestelmä

Yksi vaihtoehto Dublin-sopimukselle on sisäisten siirtojen järjestelmä, josta Euroopan Unioni teki esityksen syksyllä 2015. Asian käsittely on vielä kesken. Tämä tarkoittaisi sitä, että turvapaikanhakijat sijoitettaisiin eri valtioihin hakijoiden määrän, valtion asukasluvun ja bruttokansantuotteen mukaan. (Sisäministeriö: Dublin-järjestelmän uudistus tuskin lisää turvapaikanhakijoiden määrää Suomessa, 19.6.2018.)

Dublin-järjestelmä ei toimi, jos turvapaikanhakijoita on näin suuri määrä kuin se on viime vuosina ollut. Siirtojärjestelmää on testattu jo Kreikan ja Italian tilanteen helpottamiseksi. Tuolloin Suomi sai 2 prosenttia turvapaikanhakijoista. Suomi oli tuolloin myös suuri kohdema. Kohdemaalla tarkoitetaan, joka on saanut asukaslukuunsa nähden runsaasti turvapaikanhakijoita. Saksa, Ruotsi ja Itävalta olivat tuolloin myös suurimpia kohdemaita Euroopassa. (Sisäministeriö: Dublin-järjestelmän uudistus tuskin lisää turvapaikanhakijoiden määrää Suomessa, 19.6.2018.)

2.7 Turvapaikkapuhuttelu

Jokaiselle järjestetään turvapaikkapuhuttelu, jossa selvitetään, mikä maa on vastuussa turvapaikanhakijasta. Turvapaikanhakijan tulisi kertoa puhuttelussa, missä perheenjäsenet ovat sekä muut tiedot, mistä voisi olla apua, kun selvitetään Dublin-vastuuta. Turvapaikanhakijan tulisi esittää kaikki tarvittavat asiakirjat. (”Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?”, 7.7.2018.)

Turvapaikkapuhuttelu pidetään kielellä, jonka turvapaikanhakija ymmärtää. Jos yhteistä kieltä ei löydy, käytetään tulkkia apuna. Puhuttelu on luottamuksellinen, joten asioita, joita turvapaikanhakija kertoo, ei kerrota eteenpäin. (”Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?”, 7.7.2018.)

Turvapaikkapuhuttelussa turvapaikanhakijalta kysytään henkilöllisyyttä ja matkareittiä. Samalla kysytään tietoja, joiden avulla selvitetään käsitelläänkö turvapaikanhakijan hakemus Suomessa. Turvapaikkapuhuttelussa kysytään turvapaikkaperusteet turvapaikanhakijalta. Turvapaikanhakija saa kertoa asuinmaansa tapahtumista ja kokemastaan uhasta. (Mitä puhuttelussa kysytään, 16.9.2018.)

2.8 Terveystila

Viranomaisten on tiedettävä, jos turvapaikanhakijalla on joitakin erityistarpeita tai hän on sairas. Tällä tarkoitetaan, että jos turvapaikanhakijalla on jokin vamma, tai vakava sairaus, hän on raskaana tai joutunut kidutuksen tai muun vakavan henkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi. (”Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?”, 7.7.2018.)

Kun turvapaikanhakija kertoo terveystilastaan ja henkilö palautetaan Dublin-sopimukseen vedoten toiseen maahan, ei terveystietoja toimiteta toiseen maahan ilman turvapaikanhakijan lupaa. Vaikka turvapaikanhakija ei antaisi lupaa terveystietojen toimittamiseen, se ei estä kuitenkaan Dublin-palautuksen toteutumista. Jos terveystietoja ei toimiteta, se saattaa aiheuttaa ongelmia vastaanottavassa maassa, kun he eivät tiedä turvapaikanhakijan erityistarpeita. (”Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?”, 7.7.2018.)

Terveystiedot toimitetaan yhteisellä terveystodistuksella, johon liitetään mukaan tarvittavat asiakirjat. Hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan on varmistettava, että nämä terveysasiat otetaan huomioon asianmukaisesti, varsinkin jos henkilö tarvitsee välitöntä sairaalahoitoa. (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, 7.7.2018.)

2.9 Säilöönotto

Ketään ei oteta säilöön sen takia, että hän hakee turvapaikkaa (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, kohta 21, 18.9.2018). Suomessa on kaksi säilöönottoyksikköä. Toinen niistä on Helsingissä Metsälässä ja toinen on Konnunsuolla Joutsenon vastaanottokeskuksessa. Säilöönottoyksikkö on suljettu paikka, josta ei ole mahdollista poistua. Maahanmuuttovirasto vastaa säilöönottoyksikön toiminnan ohjauksesta, suunnittelusta sekä valvonnasta. Itse säilöönotosta päättää rajavartija tai poliisi. (Säilöönotto, 18.9.2018.)

Laki määrittelee tilanteet, jossa turvapaikanhakija voidaan ottaa säilöön. Henkilölle, joka otetaan säilöön, pitää välittömästi ilmoittaa peruste säilöön ottamiselle ja antaa tietoa säilöön ottamista koskevan asian käsittelystä. Henkilölle tulee myös kerto mahdollisuudesta saada oikeusapua. Syy säilöönnotolle voi olla esimerkiksi se, että henkilöllisyydestä on epäselvyyttä tai voidaan olettaa henkilön syyllistyvän rikokseen Suomessa. (Säilöönotto, 18.9.2018.)

Dublin-menettelyn yhteydessä turvapaikanhakija voidaan ottaa säilöön, jos katsotaan, että henkilö saattaa paeta, koska ei halua tulla siirretyksi toiseen Dublin-maahan. Viranomaiset katsovat jokaisen turvapaikanhakija kohdalla, onko tähän olemassa riski. Viranomainen voi ottaa turvapaikanhakijan säilöön missä vain vaiheessa Dublin-prosessia. ("Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?", 7.7.2018.)

Turvapaikanhakija voidaan ottaa säilöön tutkinnallisista syistä, esimerkiksi jos henkilöllisyys tai matkareitti ovat epäselviä. Säilöönotto on kirjattu ulkomaalaislakiin. Euroopan Unionilla on myös omia säännöksiä ja direktiivejä säilöönottoon liittyen. Vastaanottodirektiivi, eli turvapaikanhakijoiden vastaanottoa koskeva direktiivi, tuli voimaan vuonna 2003. Sen mukaan jäsenmaa voi rajoittaa turvapaikanhakijan olemista jäsenmaassa ja laittaa turvapaikanhakijan säilöön. Vuoden 2008 Palautusdirektiivin mukaan säilöönottoa voidaan käyttää palautuksissa, jos lievempää vaihtoehtoa ei ole. Direktiivin mukaan säilöönotto kestää kuusi kuukautta, mutta sitä voidaan pidentää 12 kuukauteen. (Poliisin ja rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö, 20.7.2018.)

Syitä säilöönottoon voi olla esimerkiksi, ettei turvapaikanhakija ole noudattanut ilmoittautumisvelvollisuutta. Syyt säilöönottoon on kirjattu lakiin. Turvapaikanhakijalla on oikeus saada kirjallisesti tieto säilöönoton syistä. (”Minut on otettu Dublin-menettelyyn mitä se tarkoittaa?”, 7.7.2018.)

Aikarajat säilöönnotossa:

- Suomen viranomaisen esittää pyynnön toiselle valtiolle kuukauden kuluessa siitä, kun turvapaikanhakija on jättänyt turvapaikkahakemuksen
- Maan, kelle se esitetään, on vastattava siihen kahden viikon kuluessa
- Siirto toiseen maahan tulee toteuttaa kuuden viikon kuluttua siitä, kun maa on hyväksynyt pyynnön
  - Jos turvapaikanhakija valittaa tästä päätöksestä siirtää hänet toiseen maahan, alkaa kuuden viikon aika siitä, kun viranomaisen tai tuomioistuimen päättää, että maa mihin henkilö ollaan siirtämässä, on turvallinen odottaa päätöstä (”Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?”, 7.7.2018.)

2.10 IOM

IOM on kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö, joka on ollut johtava siirtolaisuuteen erikoistunut järjestö. Vuonna 2016 siitä tuli YK:n siirtolaisuusjärjestö. Suomi on ollut IOM:n jäsenenä vuodesta 1991 ja Helsingissä avattiin toimisto vuonna 1993. (Tietoa suomeksi, international organization for migration, 10.7.2018.)

IOM:ssä on ohjelmat nimeltä vapaaehtoinen paluu ja paluutuki. Näissä ohjelmissa on kyse tuesta, jonka siirtolainen saa, kun hän ei halua tai pysty jäämään vastaanottavaan maahan. Tuki voi olla taloudellista, logistista tai hallinnollista. Taloudellisesti voidaan maksaa paluumatkan kustannukset ja tukea palaajan uuden elämän rakentamista rahallisesti. (Avustettu vapaaehtoinen paluu ja paluutuki Suomessa, international organization for migration, 10.7.2018.)

Hyödyketuki voi olla palveluita tai tarvikkeita tai avustamista esimerkiksi:

- töihin pääsyssä
- jos haluaa perustaa oman yrityksen
- jos haluaa kouluun
- jos haluaa hankkia asunnon ja maksaa vuokraa

- terveydenhuollollisissa asioissa (Vapaaehtoinen paluu-esitteet, 4.9.2018.)

Vapaaehtoisen paluun tukea voi saada ne henkilöt, jotka ovat peruuttaneet turvapaikkahakemuksensa, saaneet kielteisen päätöksen turvapaikkahakemukseen, ovat ihmiskaupanuhreja ilman vakituista kotikuntaa Suomessa tai he ovat saaneet karkotuspäätöksen, sillä heidän tilapäisen suojelun asema tai kansainvälisen suojelun asema on perutettu tai lakkautettu. (Avustettu vapaaehtoinen paluu ja paluutuki Suomessa, international organization for migration, 10.7.2018.)

Suomessa vapaaehtoisen paluun määrät ovat kasvaneet. Palaajia oli vuonna 2014 318, vuonna 2015 635 ja vuonna 2016 2 116. Kansainvälisesti vuosina 2005-2014 palaajia oli keskimäärin 34 000 vuodessa, vuonna 2015 yli 69 000 ja vuonna 2016 yli 100 000. (Avustettu vapaaehtoinen paluu ja paluutuki Suomessa, international organization for migration, 10.7.2018.)

Ulkoministeriö kehittää suhteita kansainvälisesti kohdemaiden kanssa ja kehittää myös seurantaa siitä, miten turvapaikanhakijan elämä jatkuu vapaaehtoisen paluun jälkeen. Suomi haluaa lisätä yhteistyötä turvapaikanhakijoiden lähtömaiden sekä Eurooppaan kuuluvien maiden välillä. IOM tekee seurantatutkimusta Maahanmuuttoviraston toimeksiantamana. (Vapaaehtoinen paluu tukee turvapaikanhakijan tulevaisuutta kotimaassa, 4.9.2018.)

Suomesta pois lähtevät ovat suurin osa afganistanilaisia, somalialaisia tai irakilaisia. Vuonna 2018 tammi-maaliskuussa vapaaehtoisesti on palannut 290 henkilöä. (Vapaaehtoinen paluu tukee turvapaikanhakijan tulevaisuutta kotimaassa, 4.9.2018.)

3 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Maahanmuuttaja

Ulkomailta toiseen maahan pysyvässä asumistarkoituksessa muuttava henkilö, joka ei ole kyseisen maan kansalainen. Maahanmuuttaja on yleiskäsite, joka kuvaa kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä muun muassa pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia. (Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä, 19.6.2018.)

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee turvaa toisesta maasta. Turvapaikkahakemus tehdään heti saapuessa maahan tai mahdollisimman pian. Turvapaikanhakija voi saada oleskeluluvan suojelutarpeen perusteella tai humanitaarisin perustein. (Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä, 19.6.2018.)

Paperiton siirtolainen

Tarkoitetaan henkilöä, jolla ei ole oleskelulupaa maassa, jossa hän oleskelee. (Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä, 19.6.2018.)

Perheenyhdistäminen

Pakolainen voi saada lähiomaisensa Suomeen perheenyhdistämisen kautta. Lähiomaiseksi katsotaan yleensä puoliso tai lapset. Jos hakee perheenyhdistämistä muulla kun pakolaisstatuksella tai suojeluperusteisen oleskeluluvan perusteella, tulee henkilön osoittaa, että hän pystyy huolehtimaan perheestään taloudellisesti. (Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä, 19.6.2018.)

Schengen-järjestelmä

Sopimus on tehty siksi, että se lopettaa sisäisen rajavalvonnan ja sallii vapaan liikkumisen Euroopan sisällä. Tämän sopimuksen avulla Euroopan Unionin kansalaiset pystyvät liikkumaan ilman passia Euroopan Union maissa. (Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä, 19.6.2018.)

Vastaanottokeskus

Ne ovat majoituksen ja peruspalveluja tarjoavia laitoksia, joissa turvapaikanhakijat saavat olla maksuttomasti, mikäli heillä ei ole omia tuloja tai varoja. (Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä, 19.6.2018.)

Ulkomaalainen

Henkilö, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta (Ulkomaalaislaki 1:3, 30.4.2004/301).

Unionin kansalainen tai siihen rinnastettava kansalaisuus

Euroopan Unionin, Liechtensteinin, Sveitsin, Norjan tai Islannin kansalainen (Ulkomaalaislaki 1:3, 30.4.2004/301).

Kolmannen maan kansalainen

Kaikkien muiden maiden kansalaiset kun Euroopan Union kansalaiset sekä heihin rinnastettavat (Ulkomaalaislaki 1:3, 30.4.2004/301).

4 MUIDEN MAIDEN SUOMEEN PALAUTUS

Kun turvapaikanhakija palautetaan Suomeen, hänet sijoitetaan vastaanottokeskukseen. Jos on riskinä, että henkilö karkaa, niin poliisi laittaa hänet säilöön. Maahanmuuttovirasto käsittelee uusintahakemuksen pika-aikataululla, jos turvapaikanhakijalla ei ole uusia perusteita turvapaikkaan. Käännytysmääräys voi jo jopa samana päivänä tai hieman yli viikossa. Turvapaikkaa voi hakea niin monta kertaa kuin haluaa ja niin monta kertaa, kun kokee sitä tarvitsevänsä. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Tämän jälkeen henkilö jää paperittomana Suomeen, katoaa johonkin Eurooppaan tai palaa kotimaahansa. Jos henkilöllä on turvapaikkaprosessi kesken Suomessa, hän voi saada myönteisen päätöksen hakemukseensa. Dublin-palautus ei aina tarkoita suoraa kielteistä päätöstä turvapaikkahakemukseen. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Joulukuussa 2017 katsottiin, että Suomen vastaanottojärjestelmästä on kadonnut noin 6300. Näistä Dublineita on 3800. Mikko Montin kertoo Ilta-Sanomissa, että nämä ovat pitkälti niitä ihmisiä, jotka hakevat turvapaikkaa muualta ja palautetaan sitten Suomeen. (Tuhansia turvapaikanhakijoita halutaan palauttaa Suomeen muista EU-maista, 21.6.2018.)

4.1 Palautuksen epäonnistuminen

Monesti palautukset Suomeen ei onnistu. Saksa on tehnyt Suomella vuosina 2015 ja 2016 takaisinottopyynnön noin 550 henkilöstä. Kuitenkin Saksasta on siirtänyt vain 17 Dublin-tapausta Suomeen. Tämä tarkoittaa kolme prosenttia turvapaikanhakijoista on siirretty Suomeen Saksasta ja loput ovat jääneet Saksan vastuulle tai kadonneet maan alle. Ruotsi on palauttanut noin 40 prosenttia takaisinottopyynnöistä ja Tanska 30 prosenttia. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Vuosina 2016-2017 takaisinottopyyntöjä oli yhteensä 3800 (Tuhansia turvapaikanhakijoita halutaan palauttaa Suomeen muista EU-maista, 21.6.2018).

Suomi voi kieltäytyä pyynnöstä, jos se pystyy perustelemaan, miksi ei ole vastuussa turvapaikanhakijasta tai jos pyyntöä ei esitetä ajoissa. Turvapaikanhakija voi esittää myös eri kertomuksen toisessa maassa kuin mitä hän on kertonut Suomessa. Tällöin uuden maan ja Suomen kertomuksia vertaillaan. Jos muualta palautetaan Dublin-henkilöitä, poliisi on rajalla vastassa. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

4.2 Suomen vastuu

Suomi ei ole vastuussa Dublin-palautuksesta, jos henkilö poistuu Euroopan Union rajojen ulkopuolelle. Jos Suomi käännättää esimerkiksi irakilaisen Irakiin ja tämä henkilö tulee takaisin Euroopan Union alueelle, Suomi ei ole enää vastuussa kyseisestä turvapaikanhakijasta. Jos irakilainen lähtee vapaaehtoisesti Irakiin ennen kuin on saanut käännätyspäätöksen Suomesta, tulee hänen pysyä poissa Euroopan Union alueelta kolme kuukautta ennen kuin Suomi on vapaa Dublin-vastuusta. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Jos henkilöä ei saada poistettua kotimaahansa tai hän ei poistu sinne vapaaehtoisesti ja hän jatkaa piileskelyä Euroopan sisällä, Suomi on vastuussa hänestä jopa puolentoista vuoden ajan. Usein Dublin-tapaukset väittävät, että ovat käyneet kotimaassa, mutta heidän tai käännättäneen maan täytyy todistaa käynti. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Mikko Montin kuvailee Uudessa Suomessa syyskuussa 2017, että turvapaikanhakijoiden käännätykset Suomeen ovat lisääntyneet. Suomeen siis käännätetään nyt enemmän turvapaikanhakijoita kuin Suomi käännättää muihin maihin. Tämä johtuu siitä, että moni turvapaikanhakija, joka sai kielteisen turvapaikkapäätöksen Suomesta 2015-2016, lähti Saksaan hakemaan turvapaikkaa. Nyt heidät kaikki palautetaan Suomeen Dublin-sopimukseen perustuen. (Näin Euroopan turvapaikkajärjestelmä murtui – ”Dublin-asetusta mahdoton noudattaa”, 21.6.2018.)

5 SUOMEN PALAUTUS MUIHIN MAIHIN

Suomi poistaa turvapaikanhakijoita monia muita maita tehokkaammin. Keskimäärin yli puolet Suomen tekemistä takaisinottopyynnöistä johtaa palautuksiin. Maahanmuuttovirasto sekä poliisi ovat sitä mieltä, että maastapoistamisissa Suomi on Euroopan kärjessä. Poliisi vastaa maastapoistamisista. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Vuonna 2016 Suomeen on palautettu 150 Dublin-tapausta. Suomi taas on palauttanut muihin maihin yli 1150 Dublin-tapausta (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018).

Suomi palauttaa keskimäärin joka viidennen maahan, johon turvapaikanhakijat ovat aikaisemmin rekisteröityneet (Sisäministeriö: Dublin-järjestelmän uudistus tuskin lisää turvapaikanhakijoiden määrää Suomessa, 19.6.2018).

Palautuslennot Suomeen tulevien Dublin-palautusten kohdalla tehdään yleensä reittilennoilla tai tilauslennoilla. (Toiveikkaasti Saksaan lähteneet turvapaikanhakijat nyt bumerangina takaisin Suomeen - Suomi palauttaa kotimaahan, 19.6.2018).

Palauttava maa vastaa siirtämiseen liittyvistä kustannuksista ja järjestelyistä. Yleisin tapa palauttaa joku toiseen maahan, on laittaa hänet reittilennoille, mutta häntä ei saateta kohdemaahan. (Tuhansia turvapaikanhakijoita halutaan palauttaa Suomeen muista EU-maista, 21.6.2018.)

5.1 Poikkeukset Suomessa

Vaikka Suomi ei olisi vastuussa henkilöstä, voi Suomi silti käsitellä turvapaikanhakijan hakemuksen. Suomi kuitenkin harvoin käsittelee näitä hakemuksia. Maahanmuuttoviraston mukaan näitä poikkeuksia tehdään muutamissa kymmenissä tapauksissa. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Jos henkilö saa vauvan Suomessa ja vastasyntynyt saa suomen kansalaisuuden, niin Suomi voi tehdä poikkeuksen Dublin-palautuksen suhteen. Lapsi saa suomen kansalaisuuden, jos toinen vanhemmista on suomen kansalainen tai synnyttäjä on kansalaisuudeton. Suomi voi tehdä myös poikkeuksen silloin, kun se liittyy hakijan terveydentilaan. Dublin-harkintaa käytetään myös silloin, jos turvapaikanhakijalla on tärkeä perheside Suomessa, vaikka hän ei olisikaan riippuvainen perhesiteestä. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

5.2 Palautusten epäonnistuminen

Osassa tapauksista aikarajat ovat liian tiukat eikä Suomi ehdi tehdä takaisinottoopyyntöjä. Näin kävi talvella 2015-2016 ja Suomi unohti tehdä takaisinottoopyynnöt muutamasta kymmenestä tapauksesta. Turvallisista maista tulevat hakemukset, kuten Balkanilta tulevat,

voidaan tutkia, koska se on nopeampaa kuin aloittaa Dublin-prosessi. (10 faktaa Dublinjärjestelmästä, 4.5.2018.)

6 PALAUTUKSET DUBLIN-MAISSA

Palautukset eivät onnistu suurimmaksi osaksi siksi, että Dublin-aikarajat ovat monille maille liian tiukat. Turvapaikanhakija pitää siirtää uuteen maahan kuudessa kuukaudessa ja jos tämä ei onnistu, turvapaikanhakija jää uuteen maahan. Yleisin syy, miksi turvapaikanhakijaa ei pystytä palauttamaan, on se, että henkilö katoaa. Siirtomahdollisuus on voimassa enimmillään puolitoista vuotta, jos kyseessä on kadonnut turvapaikanhakija, joka löydetään myöhemmin. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Saksassa palautuksia hidastavat valitukset turvapaikkapäätöksistä. Suomen maahanmuuttoviraston mukaan oikeusprosessien ei pitäisi kuitenkaan estää palautuksia, sillä niiden ajaksi siirtoa voidaan lykätä. Suomessakin Dublin-käännytyksestä voi valittaa oikeuteen, mutta maastapoisto voidaan silti toteuttaa ennen oikeuden päätöstä. (10 faktaa Dublin-järjestelmästä, 4.5.2018.)

Dublin-tulosalueen johtaja Mikko Montin kertoo Uudessa Suomessa, että henkilö voidaan rekisteröidä rikosperusteisesti esimerkiksi Saksan kansalliseen rikosrekisteriin tai laittomana ulkomaalaisena tuntomerkkirekisteriin. Näistä ei kuitenkaan ole hyötyä Suomessa turvapaikkaprosessissa eikä myöskään Maahanmuuttoviranomaisille, koska ulkomaalaisilla viranomaisilla ei ole pääsyä näihin rekistereihin. Ulkomailla tapahtuneet rikokset tulevat ilmi myöhemmin. Poliisilla on rikosprosessissa käytössä eri keinot selvittää henkilö taustoja. (Näin Euroopan turvapaikkajärjestelmä murtui – ”Dublinasetusta mahdoton noudattaa”, 21.6.2018.)

Kun turvapaikanhakijoita tulee paljon, niin kuin vuonna 2015, Dublin-asetus ei toimi.

Viranomaisilla ei ole resursseja vastata suureen turvapaikanhakijaryntäykseen. Mikko Montin kertoo Uudessa Suomessa, että esimerkiksi Kroatia ilmoitti syksyllä 2015, että he aikovat rekisteröidä kaikki rajalle tulijat. Kuitenkin yhtenä päivänä rajalle tuli 7000 ihmistä, heidän resurssit eivät riittäneet siihen. (Näin Euroopan turvapaikkajärjestelmä murtui – ”Dublin-asetusta mahdoton noudattaa”, 21.6.2018.)

7 POLIISIN JA RAJAVARTIOLAITOKSEN ROOLI TURVAPAIKKAPROSESSISSA

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen rooli on oikeastaan turvapaikkaprosessin alkuvaiheessa. Poliisin ja Rajavartiolaitoksen toiminta perustuu ulkomaalaislakiin, rajavartiolakiin, esitutkintalakiin ja poliisilakiin. Poliisi ja Rajavartiolaitos vastaanottaa turvapaikkahakemuksen henkilökohtaisesti. Pääsääntöisesti Maahanmuuttovirasto tutkii hakemuksen ja tekee turvapaikkapuhuttelut, mutta poliisi voi myös hoitaa puhuttelun, jos Maahanmuuttovirasto niin pyytää. Myös Suojelupoliisi voi tehdä turvapaikkapuhuttelun, jos Suomen turvallisuus vaatii sitä. (Poliisin ja rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö, 20.7.2018.)

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen tehtävinä ovat turvapaikkahakemuksen vastaanottaminen ja henkilön rekisteröinti järjestelmiin (Poliisin ja rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö, 20.7.2018). Poliisi ja Rajavartiolaitos ovat ulkomaalaislakiin perustuen velvollisia poistamaan henkilön maasta, jos henkilö tulee Suomeen laittomasti tai oleskelee Suomessa laittomasti. Maahanmuuttovirasto tekee kielteisen oleskelulupapäätöksen yhteydessä käännyttämispäätöksen ja poliisi tai Rajavartiolaitos poistaa henkilön Suomesta. Maastapoistamisien taustalla on aina Maahanmuuttoviraston tekemä täytäntöönpanokelpoinen päätös. (Usein kysytyjä kysymyksiä maasta poistamisesta, 18.9.2018.)

8 HAASTATTELUT

Haastattelin kolmea henkilöä opinnäytetyötäni varten. Yksi heistä oli Vantaan poliisiaseman ulkomaalaispoliisin komisario. Yksi oli tutkinnanjohtaja Rajavartiolaitokselta, jonka ryhmä hoitaa Dublin-tapaukset. Yksi oli Maahanmuuttoviraston Dublin-yksikön varajohtaja.

8.1 VANTAAN ULKOMAALAISPOLIISI

Se, että joku henkilö voidaan palauttaa toiseen maahan Dublin-sopimuksen perusteella, vaaditaan todisteet siitä, että kyseinen henkilö on ollut toisessa maassa. Henkilö voi kulkea monenkin maan läpi, mutta se ei vielä ole peruste Dublin-palautukselle.

Henkilön pitää olla jättänyt sormenjälkensä rekisteriin, josta toisen maan viranomainen pystyy näkemään ne. Toinen vaihtoehto on jättää turvapaikkahakemus kyseiseen maahan.

Jos esimerkiksi syyrialainen turvapaikanhakija menee Italiaan, ei mikään velvoita häntä hakemaan turvapaikkaa sieltä. Kuitenkin Italialla on velvollisuus ottaa turvapaikanhakijan turvapaikkahakemus vastaan. Tämän takia myös silloin muutamia vuosia sitten moni tuli Suomeen hakemaan turvapaikkaa.

Silloin kun tehdään turvapaikkahaastattelua, kysytään matkareittiä ja mikä on ollut ensimmäinen Euroopan Union maa, missä henkilö on ollut. Jos henkilö kertoo sen olleen Saksa, niin selvitetään Dublin-perusteet sieltä. Jos ei ole rekistereissä mitään eikä ole matkalipputietoja, ei henkilöä voida palauttaa Dublin-sopimuksella Saksaan.

8.1.1 Prosessi

Poliisille jäi vuonna 2016 turvapaikkahakemuksen vastaanotto. Poliisi ei siis enää tee turvapaikkapuhutuksia, vaan turvapaikkatutkinta kuuluu nykyään Maahanmuuttovirastolle. Poliisi ei siis selvitä enää esimerkiksi matkareittejä. Poliisi tekee UMA-jrjestelmään Eurodac-kyselyt ja täyttää turvapaikkailmoituksen. Poliisi vastaanottaa myös uusintahakemukset.

Kun turvapaikanhakija saa kielteisen päätöksen tai hänet pitää palauttaa johonkin maahan Dublin-sopimukseen perustuen, poliisi hoitaa maastapoistamisen.

Rajavartiolaitos taas hoitaa ne henkilöt, jotka tulevat ulkorajojen kautta. Rajavartiolaitos ei oikeastaan puutu Schengen-alueen henkilöihin millään tavalla. Tällä tarkoitetaan kolmansien maiden kansalaisia, jotka ovat viisumiperusteisesti olleet Suomessa. Nämä henkilöt ovat olleet laillisesti Suomessa, mutta päättävätkin hakea turvapaikkaa.

8.1.2 Dublin-sopimuksen valvominen

Maahanmuuttovirasto hyväksyy Dublin-palautukset. Esimerkiksi Saksa ilmoittaa, että heillä on nämä henkilöt, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa Suomesta ja nyt he ovat Saksassa hakemassa turvapaikkaa. Saksa ilmoittaa haluavansa palauttaa nämä henkilöt Suomeen Dublin-sopimukseen vedoten. Maahanmuuttovirasto katsoo tapaukset ja antaa luvan palautuksille. Poliisilla on Dublin-kalenteri, josta katsotaan, milloin palautus onnistuu ja milloin palautus tapahtuu.

Aikaisemmin Unkari oli ja on hieman edelleen maahanmuuttovastainen. Romania ja Tšekkikin taisivat olla hieman maahanmuuttovastaisia. Silloin katsottiin, että näissä maissa

olot ovat sellaiset, ettei sinne voi palauttaa turvapaikanhakijoita. Katsottiin, että vaikka maat ovat Euroopan Unionin maita, ne eivät olleet EU-kelpoisia juuri huonojen olojen takia. Silloin näihin maihin ei saanut palauttaa ketään. Osaan maista palautukset olivat jäissä. Yksi maa oli Kreikka, mutta nyt sinne palautetaan edelleen turvapaikanhakijoita.

Aiheesta on paljon ollut paljon keskustelua ja esimerkiksi Saksassa sisäministeri vaihtuu turvapaikkoihin liittyen. Hän haluaisi enemmän, että raha liikkuu kuin ihmiset. Ihan ymmärrettävää toisaalta, sillä 2015 Saksaan meni noin kaksi miljoonaa turvapaikanhakijaa.

Unkari sai sanktiota muutamia miljoonia euroja, kun se ei ole noudattanut tätä Dublin-sopimusta. Siitä ei kuitenkaan ole tietoa vaikuttaako se mihinkään tai maksaako Unkari edes tätä sanktiota.

8.1.3 Perhesiteet tai oleskeluluvat toisessa maassa

Dublin-sopimuksessa puhutaan perhesiteistä toisessa maassa. Tämä lähinnä tarkoittaa sitä, kun henkilö tulee tänne ja kertoo, että hänellä on perhettä Suomessa. Maahanmuuttovirasto tutkii silloin, onko niitä ja tekee sen perusteella ratkaisun henkilön kohdalla eli suorittaa turvapaikkatutkinnan. Henkilö ilmoittaa ketä Suomessa on, onko täällä lapset tai vanhemmat tai kuka perheenjäsen.

8.1.4 Dublin-siirtojen ajat

Jos esimerkiksi puhutaan Saksasta ja kuinka sieltä tulisi turvapaikanhakijoita Suomeen Dublin-sopimuksen perusteella. Kun Saksassa todetaan, että kyseinen henkilö on siellä ja hänet pitäisi palauttaa Suomeen, niin Saksalla on kuusi kuukautta aikaa palauttaa hakija Suomeen. Jos Saksa ei saa palautettua turvapaikanhakijaa Suomeen tuossa ajassa, jää turvapaikanhakija Saksan vastuulle.

Tähänkin on mahdollisesti tulossa muutos, komission esitys, jota ei ole vielä vahvistettu. Se tarkoittaisi, että tätä palautusaikaa ei rajattaisi. Eli tarkoittaisi sitä, että henkilö voidaan vielä, vaikka kahden vuoden kuluttua palauttaa Suomeen.

Ongelmaksi esimerkiksi Saksassa tulee siellä henkilöitä ei oteta säilöön Dublin-palautusta varten. Palautettaville turvapaikanhakijoille ilmoitetaan, että heidän tulee olla tiettyyn aikaan tietyssä paikassa. Kun turvapaikanhakija ei saavu sovittuna aikana sovittuun paikkaan, niin hänet ilmoitetaan kadonneeksi. Sillä Saksa hakee jatkoaikaa palautuksille.

Suomessa taas, kun ollaan palauttamassa henkilö, niin hänet otetaan säilöön. Samoin laittomasti maassa olevat otetaan säilöön ja poistetaan maasta heti kun mahdollista.

Prosessi on erilainen eri maissa.

8.1.5 Charter-lennot

Suomeen tulee myös joukkopalautuksia charter-lentoina esimerkiksi Saksasta. Toukokuussa tuli edellinen ja syyskuussa tulee seuraava charter-lento. Toukokuun lennolle oli varattu paikka 75 Dublin-palautukselle. Näistä kuitenkin lennolla Suomeen saapui vain 18 turvapaikanhakijaa. Nyt on suunnitteilla isompia charter-lentoja, joissa palautettaisiin jopa 200 turvapaikanhakijaa. Kuitenkin ongelmana tulee olemaan se, ettei näistä tule kuin vain murto-osa lennolla Suomeen.

Kun Dublin-palautukset palautetaan Suomeen, heillä on mahdollisuus hakea turvapaikkaa tai oleskelulupaa. Jos he eivät saa kumpaakaan, palautetaan heidät heidän kotimaihinsa.

Turvapaikanhakijoille tarjotaan myös mahdollisuutta palata tuetusti kotimaahansa IOM:n avulla. Tämä tarkoittaa sitä, että heille annetaan jonkun verran rahaa ja matkaliput pois Suomesta. Rahasumma on noin 1500 euroa per täysikäinen henkilö. Turvapaikanhakija voi missä tahansa prosessin vaiheessa hakeutua tähän. Tänä vuonna tottuneita maastapoistamisia Dublin-prosessin, käännyttämisten sekä IOM:n kautta on ollut 800. Puolet näistä on ollut tuetulla paluulla. Viime vuonna (2017) kaiken kaikkiaan 2100.

Noin joka kolmas hakija saa myönteisen päätöksen ja kaksikolmasosa kielteisen päätöksen.

8.1.6 Palautus

Saattamalla maastapoistaminen on viimeinen vaihtoehto. Ensimmäinen on se, kun he saa kielteisen päätöksen, niin heille sanotaan, että hanki liput ja poistu Suomesta. Sitten turvapaikanhakija sanoo, ettei hänellä ole rahaa, jolloin hänelle kerrotaan IOM:stä. Jokaisessa vastaanottokeskuksessa on IOM:n yhteyshenkilö tai Helsingissä on IOM:n toimisto, joissa voi hakeutua IOM:n piiriin. Yleensä se tapahtuu vastaanottokeskuksissa.

Vaikka hakijalla olisi vireillä turvapaikkahakemus tai oleskelulupahakemus, voi sen perua poliisilaitoksella tai vastaanottokeskuksen johtajan luona ja kertoa, että haluaa palata

kotimaahansa IOM:n avulla. Tällöin menee ilmoitus Maahanmuuttovirastolle, jolloin Maahanmuuttovirasto rauettaa hakemuksen. Hakemus raukeaa ja hakija voi palata kotiinsa IOM:n avulla.

IOM:ssä henkilö saa itse valita aikataulun, kymmenessä päivässä pääsee Irakiin, Syyriaan tai Afganistaniin, vaikka ei olisi matkustusasiakirjoja. Jos poliisi joutuu viemään pois maasta, ei henkilö voi itse vaikuttaa aikatauluihin.

Ennen maastapoistamista pitää varmistaa, että päätös on lainvoimainen ja toimeenpanokelpoinen. Päätöksessä voi olla kahdeksan päivän valitusaika tai 30 päivän vapaaehtoisena paluunaika, joka poliisin pitää odottaa. Kun ajat ovat kuluneet, voidaan henkilö poistaa maasta. Kun henkilö saa kielteisen päätöksen, laitetaan hänet pääsääntöisesti ilmoittautumaan poliisilaitoksella kerran tai kaksi kertaa viikossa. Jos henkilö ei käy ilmoittautumassa, poliisi kyselee vastaanottokeskuksista missä henkilö on. Jos henkilöä ei ole näkynyt vastaanottokeskuksissakaan, etsintäkuulutetaan henkilö. Kun henkilö löytyy, otetaan hänet säilöön ja järjestetään matkat.

Dublin-palautuksista monet tulevat ja lähtevät ilman saattamista. Heidät laitetaan koneeseen ja viranomainen on mahdollisesti toisessa maassa vastassa. Monesti kielteisen päätöksen saaneet hakijat saatetaan.

Irakiin ja Afganistaniin palautetaan kaikista eniten kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita. Myös Espanjaan ja yksittäisiin Afrikan maihin palautetaan paljon hakijoita. Tänä vuonna on palautettu 33.

8.1.7 Henkilöt ilman henkilöllisyysasiakirjoja

Ilman henkilöllisyyttä todistavia asiakirjoja olevia kielteisen päätöksen saaneita henkilöitä on Suomessa paljon. Monet saapuivat Suomeen ilman henkilöllisyyspapereita. Henkilöllisyyspaperit alkoivat kuitenkin löytyä, kun he kuuluivat, että jos henkilöpaperit löytyvät, saavat he aloittaa tekemään töitä kolmen kuukauden kuluttua turvapaikkahakemuksen jättämisestä. Jos henkilöllisyyspapereita ei löydy, he saavat aloittaa työnteon vasta kuuden kuukauden kuluttua.

8.1.8 Kuinka nopeasti poisto tapahtuu

Henkilö pyritään poistamaan niin pian kuin mahdollista maasta. Poliisilla löytyy saattajia, joten palautukset hyvinkin pian onnistuu. Henkilö voi haluta poistua jopa silloin, kun valitusaika on vielä voimassa. Silloin hänet voidaan viedä pois jo ennen valitusajan päättymistä. Yleensä palautukset hoidetaan tavallisilla reittilennoilla. Ellei ole Charterlentoja, jossa osa tulee Suomesta ja osa Saksasta. Vaikeasti maastapoistettavat, väkivaltaiset henkilöt sekä perheet viedään yleensä pikkukoneilla pois Suomesta.

8.1.9 Palautukset jäissä johonkin maahan?

Tällä hetkellä mihinkään maahan palautukset eivät ole jäissä. Välillä tulee rajoituksia, jos jossakin maassa johtajat vaihtuvat, että voiko maahan viedä vanhentuneella passilla tai pitääkö olla henkilökortti ja kansalaisuustodistus pelkän henkilökortin sijaan.

8.1.10 Dublin 4-asetus

Syksyllä 2015 aloitettu Dublin 4-asetus on vielä kesken, sillä sitä ei ole vielä esitelty kaikissa jäsenmaissa. Siinä jokaiselle maalle tulisi turvapaikanhakijoita bruttokansantuotteen ja asukasluvun mukaan. Tämä ei muuttaisi vastaanottopolitiikkaa Suomessa tai ainakaan lisäisi turvapaikanhakijoiden määrää. Joku järjestelmä olisi hyvä olla. Se ei ole reilua, että ne maat keillä sattuu olemaan raja, mistä turvapaikanhakijat ensimmäisenä tulee, niin joutuu ottamaan suuren määrän turvapaikanhakijoita. Enemmän pitäisi keskittyä auttamaan henkilöitä siellä kohdemaassa. Nyt on tulossa järjestelykeskuksia johonkin Eurooppaan ja Suomesta annettaisiin rahaa niiden ylläpitämiseen sekä ammattitaitoista henkilöstöä.

8.1.11 Väärinymmärrykset Dublinista

Suurin väärinymmärrys on se, että poliisi tekee päätökset turvapaikkapäätöksiin ja käännyttämisiin. Tai että poliisi on vienyt jonkun väkisin pois Suomesta. Poliisihan ei tee juuri ollenkaan käännytyspäätöksiä ja jos tekee, niin siellä on yleensä joku toinen päätös jo pohjalla. Maahanmuuttovirasto tekee päätökset, jotka poliisi täytäntöönpanee. Poliisille kuuluu maastapoistaminen, sillä Maahanmuuttovirastolla ei ole sitä toimivaltaa siihen. Julkisuudessa katsotaan, että poliisi on tehnyt jonkun päätöksen, vienyt jonkun väkisin ja mahdollisesti vielä hakannut lentokoneessa henkilöä.

8.1.12 Miten Dublin-prosessi vaikuttaa Suomeen?

Dublin-palautuksia ei tule niin paljon, kun voisi tulla. Dublin-palautuksia on luvattu ottaa 8-10 henkilöä joka päivä maanantaista torstaihin. Tämä tarkoittaisi noin 40 henkilöä per viikko ja 160 henkilöä per kuukausi. Tämä määrä ei täyty lähellekään. Ilmoitetuista Dublin-palautuksista noin puolet tulevat Suomeen. Eniten pyyntöjä ottaa turvapaikanhakija takaisin tulee Saksasta, 662 pyyntöä tullut. 2016 vuoden alusta Top 5-maat, joista pyyntöjä tulee ovat Saksa, Ranska, Ruotsi, Englanti ja Tanska.

Dublin-prosessi työllistää poliisia, sillä poliisi on joka päivä lentokonetta vastassa. Turvapaikanhakijat jossakin kohtaa katoavat taas Suomesta ja sitten heidät palautetaan myöhemmin taas jostakin toisesta maasta Suomeen. Toisen kerran palaajia ei ole montaa, mutta niitä turvapaikanhakijoita on paljon, jotka katoavat Suomesta ja heidät palautetaan Suomeen.

8.2 RAJAVARTIOLAITOS

Dublin-prosessi näkyy rajavartiolaitoksen toiminnassa, mutta suurimmaksi osin vain Helsinki-Vantaan lentokentällä. Suurin osa Dublin-palautuksista saapuu lentäen jostakin toisesta maasta. Myös suurin osa palautuksista lähtee Suomesta Helsinki-Vantaan lentokentän kautta lentämällä. Erikoistapauksia palautuksissa on myös ollut. Eräs Dublin-palautus saapui suomeen Viroota omalla autollaan ja vastaanotettiin satamassa.

8.2.1 Dublin-tapausten vastaanotto

Saapuvien Dublin-tapausten vastaanotto on jaettu Rajavartiolaitoksen ja Itä-Uudenmaan poliisin ulkomaalaisryhmän kanssa seuraavasti:

- Jos saapuvalla Dublin-palautuksella on jommankumman viranomaisen määräämä etsintäkuulutus, hoitaa tämä viranomainen palautuksen
- Jos Dublin-palautus tulee ensimmäistä kertaa Suomeen, rajavartiolaitos hoitaa vastaanoton. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi henkilöä, joka on mennyt Suomen myöntämällä viisumilla muualle Schengen-alueella ja hakenut sieltä turvapaikkaa.
- Poliisi hoitaa vastaanoton, jos Dublin palautus on aikaisemmin hakenut turvapaikkaa Suomesta ja poistunut kesken prosessin

Tämä jako ei tietenkään aina mene näin, vaan välillä vastaanotosta sovitaan tapauskohtaisesti. Jos toisella viranomaisella ei ole mahdollista hoitaa palautus, toinen

viranomainen pyrkii auttamaan. Myös silloin tällöin Suomeen saapuvat charter-lennot, joilla palautetaan iso määrä Dublin-palautuksia esimerkiksi Saksasta, hoidetaan rajavartiolaitoksen ja poliisin yhteistyössä.

Dublin-tapausten vastaanotto menee seuraavalla tavalla:

1. Dublin-palautus hakee turvapaikkaa itse Suomessa
2. Hakemus vastaanotetaan ja henkilö rekisteröidään turvapaikanhakijana
3. Henkilöstä tehdään arvio turvallisuustoimien tarpeesta
4. Henkilö siirretään joko avoimeen vastaanottokeskukseen tai säilöön

8.2.2 Lähtevät Dublin-palautukset

Lähtevät Dublin-palautukset näkyvät rajavartiolaitoksen toiminnassa lukumäärällisesti vähemmän kuin Dublin-palautuksien vastaanottaminen. Rajavartiolaitos poistaa maasta vain ne Dublin-tapaukset, joiden turvapaikkahakemuksen he ovat vastaanottaneet ja nämä ovat usein säilössä olevia. Dublin-tapaus, jonka kohdalla on piileskely- tai pakenemisvaara, yleensä laitetaan säilöön. Säilössä olevat Dublin-tapaukset saadaan poistettua maasta melko nopeasti, parhaimmillaan muutamassa viikossa.

Prosessin eteneminen:

- Dublin peruste havaitaan jo silloin kun henkilö on jättämässä turvapaikkahakemusta, esimerkiksi toisen Schengen-maan myöntämä viisumi
  - Tässä vaiheessa hakijalle kerrotaan, mitä tulee tapahtumaan. Tämä tarkoittaa käännytystä viisumin myöntäneeseen maahan ja maahantulokielto Suomeen. Tämä tehdään siksi, jotta hakija ei jättäisi turvapaikkahakemusta ja hänet voitaisiin poistaa saman tien Suomesta. Yleensä he kuitenkin haluavat jättää hakemuksen.
- Turvapaikanhakija otetaan joko säilöön tai lähetetään avoimeen vastaanottokeskukseen
- Jos hakija on säilössä, rajavartiolaitos tekee kiirehtimispyynnön maahanmuuttovirastolle
  - Säilössä olevien Dublin-vastaanottopyyntö on tehtävä nopeammin kuin avoimessa vastaanottokeskuksessa olevien
- Maahanmuuttovirasto tekee Dublin-vastaanottopyynnön kohdevaltioon, esimerkiksi maahan, joka on myöntänyt viisumin
- Vastaanottavan valtion on vastattava pyyntöön kahden viikon kuluessa. Jos he eivät vastaa, tarkoittaa se automaattisesti hyväksyntää

- Maahanmuuttovirasto puhuttaa hakijan henkilöllisyyden ja matkareitin osalta ja tekee päätöksen käännättämisestä ja maahantulokiellosta ○ Tämä tapahtuu yleensä muutamassa päivässä tai korkeintaan viikossa ja siirtää sen takaisin rajavartiolaitokselle tiedoksiannettavaksi
- Rajavartiolaitos antaa päätöksen tiedoksi
  - Tästä alkaa valitusaika ja aika täytäntöönpanokiellon hakemiseksi
  - Viikon kuluttua rajavartiolaitos kysyy hallinto-oikeudesta täytäntöönpanokiellosta
  - Jos täytäntöönpanokielloa ei ole myönnetty tai sitä ei ole edes haettu, rajavartiolaitos tekee siirtoilmoituksen vastaanottavaan jäsenvaltioon ja poistaa henkilön maasta ensimmäisellä lennolla
  - Selvissä tapauksissa rajavartiolaitos tekee siirtoilmoituksen ja hankkii matkaliput jo ennen, kun tieto täytäntöönpanokiellosta on tullut. Siirtoilmoituksen ja matkaliput voi aina perua ilman lisäkustannuksia, jos täytäntöönpanokiello jostain syystä tulee.
- Rajavartiolaitos valvoo hakijan maasta poistumisen siihen asti, kun lentokone nousee ilmaan
  - Rajavartiolaitos tekee poistumismerkinnät järjestelmiin ja Patjaan etsintäkuulutuksen kansallisesta maahantulokiellosta

8.3 MAAHANMUUTTOVIRASTO

Maahanmuuttovirasto määrittää turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion. Kun virasto määrittää jonkin muun valtion kuin Suomen vastuussa olevaksi valtioksi, virasto on yhteydessä tähän valtioon lähettämällä sinne hakijaa koskevan vastaanotto- tai takaisinottopyynnön. Pyyntö tulee perustella ja siihen tulee vastata perustellen. Jos valtio ei vastaa pyyntöön, sen katsotaan hyväksyneen pyynnön. Kun myönteinen vastaus on saatu tai vastausta ei ole tullut määräajassa, Maahanmuuttovirasto tekee turvapaikkahakemukseen tutkimattajättämispäätöksen sekä määrää hakijan käännettäväksi ja yleensä lisäksi Suomea koskevaan maahantulokieltoon.

Maahanmuuttovirasto myös vastaa muiden valtioiden Suomelle esittämiin pyyntöihin sekä ylläpitää Suomeen tulevien Dublin-siirtojen siirtokalenteria Dublin-alustalla Sharepointissa. Dublin-alustaa käyttävät Maahanmuuttoviraston lisäksi poliisi ja Rajavartiolaitos. Siirtojen toteutuksesta vastaa poliisi.

Moni kuvittelee julkisissa keskusteluissa, että jonkun maan kautta kulkeminen vaikuttaisi jotenkin Dublin-prosessiin. Tämä on suurin väärinymmärrys, mitä julkisuudessa on.

8.3.1 Dublin-sopimuksen valvonta

Dublin-asetuksen keskeinen lähtökohta on, että turvapaikanhakijan on saatava hakemuksensa tutkittua jossain valtiossa. Dublin-asetuksen eli vastuunmäärittämisasetuksen idea on määrittää, mikä on kulloinkin se oikea valtio. Asetuksessa on kuvattu tarkasti vastuunmäärittämisen periaatteet ja niiden ensisijaisuusjärjestys. Asetuksen soveltamista jäsenvaltioissa tilastoidaan Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirastolle EASO:lle. Soveltamiskäytännöistä ja niiden muutoksista myös raportoidaan EASO:lle säännöllisesti. Lisäksi jäsenvaltioiden Dublinyksiköt kokoustavat säännöllisesti. Jäsenvaltiot voivat myös sopia kahdenvälisesti toimintatavoista Dublin-prosessin tehostamiseksi tai yksinkertaistamiseksi välillään.

8.3.2 Perhesiteiden tarkistus

Maahanmuuttovirasto selvittää myös turvapaikanhakijan muissa maissa olevat perhesiteet. Oleskeluluvat ja perhesiteet eivät näy Eurodac-tietokannasta kuten turvapaikka, mutta jos Maahanmuuttovirasto epäilee henkilöllä olevan perhesiteitä tai oleskelulupia muissa jäsen maissa, kyselee Maahanmuuttovirasto niitä kyseiseltä jäsenmaalta.

8.3.3 Jäissä olevat palautukset

Palautukset Kreikkaan ovat olleet jäissä, mutta Euroopan komission suostumukselle sinne saa taas palauttaa turvapaikanhakijoita. Suomesta ei palauteta enää turvapaikanhakijoita Unkariin KHO:n 20.4.2016 antaman päätöksen jälkeen.

8.3.4 Miten vaikuttaa Suomeen?

Dublin-prosessia hoitaa Suomessa Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikön Helsinki 2 – Dublin –tulosalue. Tulosalue keskittyy vain Dublin-asioihin Suomessa. Syksyn 2015 hakijoiden jatkettua Suomesta matkaa muualle Eurooppaan on Suomelle tullut takaisinottopyyntöjä huomattavasti entistä enemmän. Aiemmin Suomi pääasiassa teki pyyntöjä muille valtioille, mutta nyt siis myös vastaanottaa pyyntöjä muilta valtioilta.

9 POHDINTA

Turvapaikka-asiat ovat olleet suuresti uutisissa muutamien vuosien ajan. Dublin-prosessista ei ole tietoa juuri kellään ja jos jollakin on, tieto on vääränlaista. Opinnäytetyöni kokonaisuutena antaa lukijalleen oikeanlaisen kuvan siitä, mikä Dublin-prosessi on. Myös asiantuntijoiden haastattelut kertovat sen todellisen kuvan, miten Dublin-prosessi näkyy Suomessa.

Sain aiheen Vantaan poliisista, sillä olin kiinnostunut ulkomaalaisasioihin liittyvistä opinnäytetyönaiheista. Aloin tutustua teoriaan ja huomasin, että suomalaista Dublin-prosessista kertovaa kirjallisuutta on vähän. Internetistä löysin kuitenkin paljon aiheeseen liittyviä artikkeleita. Syventäessäni tutkimuksen teoriaosuutta, löysin myös muutaman opinnäytetyön tai gradun, joka sivusi Dublin-prosessia tai siihen liittyvää teoriaa.

Sain kokoon hyvän teoriaosuuden ja aloin miettimään mikä olisi fiksuin tapa kerätä lisää tietoa Dublin-prosessista tutkimuksellisessa merkityksessä. Päätin haastatella Dublin-prosessista eniten tietäviä asiantuntijoita, jotka olivat Vantaan poliisiaseman ulkomaalaispoliisin komisario, Rajavartiolaitoksen tutkinnanjohtaja sekä Maahanmuuttoviraston Dublin-yksikön johto. Halusin, että opinnäytetyö on selkeä ja kertoo teorian ja haastattelujen avulla, mikä Dublin-prosessi on ja miten se vaikuttaa Suomeen.

Sain poliisilta todella hyvän ja kattavan haastattelun Dublin-prosessista. Rajavartiolaitoksen ja Maahanmuuttoviraston haastatteluista ei tullut niin kattavia kuin olisin toivonut, mutta enempää heistä ei saanut irti. Sain kuitenkin mielestäni hyvät haastattelut teoriaosuuden tueksi.

Halusin laittaa haastattelut yksitellen, enkä sekoittaa niitä keskenään. Näin lukija saa aina kuvan yhdestä organisaatiosta, miten Dublin-prosessi näkyy siellä. Lopuksi olen nostanut mielestäni tärkeimmät tutkimustulokset esille. Näissä tärkeimpänä se, miten Dublin-prosessi vaikuttaa Suomeen.

Olen käyttänyt tässä Pohdinta-kappaleessa teemoittelua. Se tarkoittaa, että aineistosta nostetaan esille tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Olen haastatteluista poiminut

oleellisimmat asiat, jotka liittyvät tutkimuskysymykseeni. (Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Eskola, Jari & Suoranta, Juha, 174.)

Vuonna 2015 Suomeen saapui paljon turvapaikanhakijoita. Vuonna 2017 elokuuhun mennessä turvapaikkahakemuksia oli jätetty 3560. Tässä luvussa on 1500 kielteisen päätöksen saaneiden uusintahakemuksia. (Kaksi vuotta turvapaikanhakijasyksystä 2015, missä mennään nyt?, 4.9.2018.)

Turvapaikanhakijoiden suuri määrä vuonna 2015 vaikutti varmasti työmäärään ja siihen, että päätöksissä kesti entistä kauemmin, sillä tällaiseen määrää hakijoita ei oltu varauduttu. Tämä vaikuttaa myös Dublin-prosessiin, sillä moni turvapaikanhakija on lähtenyt Eurooppaan ja nyt heitä palautetaan takaisin Suomeen.

En itse ollut aikaisemmin kuullut vaihtoehtoisen paluun järjestöstä, joka antaa taloudellista, logistista tai hallinnollista apua vapaaehtoisesti kotiinsa palaaville. Olen yllättynyt, kuinka moni lopulta palaa vapaaehtoisesti kotimaahansa. Kuitenkin vuonna 2016 palaajia oli 2 116. Vapaaehtoisen paluun järjestelmä vaikuttaa myös Dubliniin sillä tavalla, että joku Dublin-palaajista saattaa haluta lähteä kotiin vapaaehtoisesti, jolloin hänen hakemuksiensa ja valituksiensa käsittely loppuu. Tämä on mielestäni hyvä asia, sillä se poistaa työtaakkaa poliisilta, rajavartiolaitokselta, maahanmuuttovirastolta ja tuomioistuimilta.

Olen myös yllättynyt Dublin-prosessin aikarajoista. En tiennyt, että toiselle maalle esitettävä pyyntö, siihen vastaaminen ja maastapoistaminen on noin rajoitettua. Se on mielestäni hyvä asia kuitenkin, sillä sillä varmistetaan prosessin sujuvuus. Nyt on kuitenkin tulossa komission esitys, ettei aikaa rajattaisi vaan hakijan voisi palauttaa milloin vaan toiseen maahan.

Kun puhutaan turvapaikanhakijan säilöönnotosta, pidän sitä hyvänä asiana, että se on mahdollista, sillä ulkomaalaispoliisista kerrottiin, että esimerkiksi Saksassa tällaista ei tehdä. Saksa ilmoittaa aina henkilön kadonneeksi, jos henkilö ei saavu tiettyyn paikkaan tiettyä aikana. Olisi mielenkiintoista tietää, paljonko Saksassa on kadonneeksi merkittyjä turvapaikanhakijoita.

Suurin väärinymmärrys Dublin-prosessista ulkomaalaispoliisin mielestä on se, että ihmiset luulevat yksittäisten poliisien tekevän päätöksen turvapaikkahakemukseen tai että henkilö

viedään väkisin pois Suomesta. Maahanmuuttoviraston mielestä suurin värinymmärrys on taas se, että jos henkilö kulkee jonkun maan kautta, silloin tämä maa on vastuussa hakijasta, vaikkei näin ole.

Dublin-prosessi työllistää poliisia paljon. Poliisi on joka päivä lentokonetta vastassa. Turvapaikanhakijat katoavat jossakin kohtaa ja sitten heidät palautetaan jostakin toisesta maasta Suomeen. Toisen kerran palaajia ei ole montaa, mutta kadonneita turvapaikanhakijoita on paljon, jotka palautetaan jostakin toisesta maasta. Rajavartiolaitosta prosessi työllistää enemmän saapuvien Dublin-tapausten osalta. Maahanmuuttovirasto kertoo, että aiemmin Suomi teki pyyntöjä muille valtioille, mutta nykyään vastaanottaa pyyntöjä entistä enemmän.

Maahanmuuttovirasto on todennut antamassaan lausunnossa 8.9.2016 eduskunnalle, että viimeisten vuosien aikana sekä Dublin III – asetuksen (604/2013/EU) myötä määrittämismenettely on monimutkaistunut ja hidastunut. Valitusprosessit ovat myös todella pitkiä. Dublin-prosessi ei myöskään toimi kriisitilanteissa, joten sitä pitäisi muuttaa. (Dublin-asetuksen muuttaminen, u 31/2016 vp., maahanmuuttoviraston lausunto, 4.9.2018.) Olen samaa mieltä, että Dublin-prosessia pitäisi muuttaa jollakin tapaa. Dublin-prosessi ei kestä suuria turvapaikanhakijamääriä ja prosessi valituksineen kestää kauan.

Samassa Maahanmuuttoviraston lausunnossa puhutaan perheenjäsenen määritelmän laajennusta sisaruksiin. Maahanmuuttovirasto näkee tämän ongelmallisena, sillä sisarusuhteista on harvoin mitään virallisia todistuksia. (Dublin-asetuksen muuttaminen, u 31/2016 vp., maahanmuuttoviraston lausunto, 4.9.2018.) Mielestäni tämä on huono ajatus, sillä jos virallisia todistuksia ei ole eikä niitä vaadita, niin kuka vaan esittäytyä kenen vaan sisaruksena. Jos todistukset vaaditaan, en usko, että monellakaan turvapaikanhakijalla on tällaisia todistuksia. Tällöin muutos ei vaikuta turvapaikanhakijoihin mitenkään.

Nyt on myös kehityksessä Dublin 4-asetus. Se tarkoittaisi, että maat ottaisivat bruttokansantuotteeseen perustuen turvapaikanhakijoita. Tämä tarkoittaisi vähempää määrää turvapaikanhakijoita Suomeen, kun tällä hetkellä heitä tulee.

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen prosessit Dublin-tapausten kohdalla on melko samanlaiset. Poliisi hoitaa suurimman osan, mutta myös Rajavartiolaitos saa osan Dublin-tapauksista, esimerkiksi ne jotka ovat menneet Suomen myöntämällä viisumilla muualle Eurooppaan.

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja arviointi käsittää koko tutkimusprosessin (Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Eskola ym., 210). Toinen asia, mitä pitää arvioida on aineiston riittävyys. Laadullisessa tutkimuksessa on vaikea ennakoita arvioida aineiston riittävyttä. Aineistoa ei kannata hankkia liikaa. (Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Eskola ym, 210-215.)

Mielestäni tämä opinnäytetyö sekä siinä olevat haastattelut ovat luotettavia. Olen haastatellut kolmea asiantuntijaa, joiden asiantuntemus on korkealla tasolla. Myöskin teorian aineisto on hankittu luotettavista lähteistä. Aineiston keruussa käytin tekniikkaa, että hankin vähän kerralla, enkä hankkinut kaikkea aineistoa kerralla. Sain mielestäni opinnäytetyöstä hyvän paketin Dublin-prosessista ja sen vaikutuksista Suomessa.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Aarnos, Eila & Grönfors, Martti & Eskola, Jari & Hakala, Juha T. & Heikkinen, Hannu L. T. & Niikko, Anneli & Ropo, Eero & Saarela-Kinnunen, Maria & Siekkinen, Kirsi & Syrjälä, Leena & Valli, Raine & Vastamäki, Jaana & Åhlberg, Mauri Ikkunoita tutkimusmetodeihin, 2/2001, Jyväskylä
Toim. Juhani Aaltola ja Raine Valli

Alastalo, Marja & Åkerman, Maria & Vaittinen, Tiina:
Tutkimushaastelun käsikirja, 2007, Tampere

Anttinen, Terhi: Maisteritutkielma, Lapin yliopisto, syksy 2011
Eurodac-tietojärjestelmä osana laajempaa Dublin-järjestelmää
informatiivisten perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta
<http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/60041>
Luettu 3.9.2018

Eskola, Jari & Suoranta, Juha:
Johdatus laadulliseen tutkimukseen, 2001, Jyväskylä, 5.painos

Eskonen, Hanna: Yle-uutinen, 20.1.2016
Sisäministeriö: Dublin-järjestelmän uudistus tuskin lisää turvapaikanhakijoiden määrää Suomessa
<https://yle.fi/uutiset/3-8609599>
Luettu 19.6.2018

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o 604/2013,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604>
Luettu 7.7.2018, 10.9.2018

Faktabaari, 20.1.2016
Yle: ”Dublin-asetuksen mukaan turvapaikanhakijan pitää rekisteröityä ja hänen asiansa käsitellä siinä EU-maassa, johon hän saapuu ensimmäisenä”
<https://faktabaari.fi/fakta/yle-dublin-asetuksen-turvapaikanhakijan-pitaa-rekisteroityahanen-asiansa-kasitella-siina-eu-maassa-han-saapuu-ensimmaisena/>
Luettu 19.6.2018

Hiihenkoski, Petri: US Puheenvuoro, 22.8.2017

Kuva 1.

Murhapaikanhakijoiden luvattu maa?

<http://petterihiihenkoski.puheenvuoro.uusisuomi.fi/241724-murhapaikanhakijoiden-luvattumaa>

Luettu 21.6.2018

Honkamaa, Antti: Ilta Sanomat, 22.1.2018

Tuhansia turvapaikanhakijoita halutaan palauttaa Suomeen muista EU-maista
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005534004.html>

Luettu 21.6.2018

International Organization for Migration

Avustettu vapaaehtoinen paluu ja paluutuki Suomessa, international organization for migration

<https://iom.fi/en/node/91>

Luettu 10.7.2018

International Organization for Migration

Tietoa suomeksi, international organization for migration <https://iom.fi/fi/tietoa-suomeksi>

Luettu 10.7.2018

Jaatinen, Tanja: Oikeusministeriö. 23.5.2017

Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Eurodac-rekisteri) – U 30/2016 vp - UJ 9/2017 vp

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2017-AK-127028.pdf>

Luettu 16.9.2018

Keskeisiä käsitteitä ja niiden selvennyksiä

http://www.koulukino.fi/ckfinder/userfiles/files/Keskeisi%C3%A4%20k%C3%A4sitteit%C3%A4%20ja%20niiden%20selvennyksi%C3%A4_Le%20Havre.pdf

Luettu 19.6.2018

Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle Dublinin yleissopimukseen perustuvan järjestelmän arviointi, 6.6.2007 KOM (2007) 299 lopullinen.

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0299:FIN:FI:PDF>

Luettu 4.9.2018

Koljonen, Tarja: Savon Sanomat, 5.7.2017

Toiveikkaasti Saksaan lähteneet turvapaikanhakijat nyt bumerangina takaisin Suomeen - Suomi palauttaa kotimaahan <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Toiveikkaasti-Saksaan-1%C3%A4hteneetturvapaikanhakijat-nyt-bumerangina-takaisin-Suomeen-Suomi-palauttaakotimaahan/1011044>

Luettu 19.6.2018

Kuoppamäki, Sanna-Mari 1/2011

Poliisin ja rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö,

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86800/Raportteja92_Kuoppamaki.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Luettu 20.7.2018

Maahanmuuttovirasto, tiedote 29.9.2017

Kaksi vuotta turvapaikanhakijasyksystä 2015, missä mennään nyt?

https://migri.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kaksi-vuotta-turvapaikanhakijasyksysta-2015-missa-mennaan-nyt-

Luettu 4.9.2018

Maahanmuuttoviraston lausunto: Dublin-asetuksen muuttaminen, u 31/2016 vp., 8.9.2016

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-70552.pdf>

Luettu 4.9.2018

Maahanmuuttovirasto

Milloin hakemusta ei käsitellä Suomessa?

<https://migri.fi/milloin-hakemusta-ei-kasitella-suomessa->

Luettu 19.6.2018

Maahanmuuttovirasto

Mitä puhuttelussa kysytään?

<https://migri.fi/mita-puhuttelussa-kysytaan->

Luettu 16.9.2018

Maahanmuuttovirasto

Oleskelulupa

<https://migri.fi/oleskelulupa>

Luettu 16.9.2018

Maahanmuuttovirasto

Säilöönotto

<https://migri.fi/sailoonotto>

Luettu 18.9.2018

Maahanmuuttovirasto, tiedote 11.4.2018

Vapaaehtoinen paluu tukee turvapaikanhakijan tulevaisuutta kotimaassa,

https://migri.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vapaaehtoinen-paluu-tukee-turvapaikanhakijan-tulevaisuutta-kotimaassa

Luettu 4.9.2018

Maahanmuuttovirasto,

Vapaaehtoinen paluu-esitteet

https://migri.fi/documents/5202425/5367517/60989_vapaaehtoinen_paluu_esite_fi.pdf/814fd8a8-2acb-4ce7-a569-3088bc0daa75/60989_vapaaehtoinen_paluu_esite_fi.pdf.pdf

Luettu 4.9.2018

”Minut on otettu Dublin-menettelyyn-mitä se tarkoittaa?”,

<https://migri.fi/documents/5202425/6198163/Minut+on+otettu+Dublin-menettelyyn+-+mit%C3%A4+se+tarkoittaa>

Luettu 7.7.2018

Ovaskainen, Teppo: Uusi Suomi, 5.9.2017

Näin Euroopan turvapaikkajärjestelmä murtui – ”Dublin-asetusta mahdoton noudattaa”

<https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/229244-nain-euroopan-turvapaikkajarjestelma-murtuimigrin-mikko-montin-dublinia-mahdoton>

Luettu 21.6.2018

Poliisi,

Usein kysyttyjä kysymyksiä maasta poistamisesta

https://www.poliisi.fi/helsinki/maastapoistaminen_fi

Luettu 18.9.2018

Päivän lehti, 29.8.2017

Erikoinen epäkohta – turvapaikkahakemusten käsittelijät eivät pääse muiden maiden rikosrekistereihin

Luettu 3.9.2018

Rigatelli, Sara: Yle-uutiset, 10.12.2016

10 faktaa Dublin-järjestelmästä – Suomi poistaa turvapaikanhakijoita maasta tehokkaimmin Euroopassa <https://yle.fi/uutiset/3-9333595>

Luettu 4.5.2018

Sisäministeriö, 13.1.2003

EU-maat ottavat käyttöön Eurodac-järjestelmän,

https://intermin.fi/artikkeli/-/asset_publisher/eu-landerna-borjar-anvanda-eurodac-systemet

Luettu 3.9.2018

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli:

Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, 2004, Jyväskylä, 1.-3. painos

Ulkoministeriö

Viisumi Suomeen

<https://um.fi/viisumi-suomeen>

Luettu 16.9.2018